

5

Lipiec 2025

Branża Pogrzebowa

BIULETYN INSTYTUTU
BRANŻY POGRZEBOWEJ
I CMENTARNEJ

40-LECIE

Firmy
Walicki

— marka od 1958 roku —
Międzynarodowe Usługi Pogrzebowe

www.bongo.com.pl

+48 22 831 00 36
biuro@bongo.com.pl

Należymy do:

GRUPA
KLEPSYDRA

eKlepsydra
elektroniczne powiadomienia pogrzebowe

eKlepsydra to więcej niż powiadomienie

Wspieramy firmy pogrzebowe w promocji, sprzedaży, marketingu i budowaniu wizerunku.

- ➡ **Docieraj z łatwością do swoich aktualnych i przyszłych klientów.**
- ➡ **Mów o swojej firmie i usługach w sposób nienachalny.**
- ➡ **Bądź blisko swoich klientów.**

Kontakt:

tel. +48 500 719 216

email: biuro@eklepsydra.pl

www.eKlepsydra.pl
cyfrowe technologie w branży funeralnej

W Mercedes-Benz Auto-Studio dostosujesz pojazd do potrzeb branży pogrzebowej.

Jesteśmy autoryzowanym dealerem i serwisem Mercedes-Benz w Łodzi.

W swojej ofercie posiadamy samochody osobowe, wszechstronne auta dostawcze, elektryczne oraz używane.

W naszej firmie można nabyć oryginalne części i akcesoria, a także skorzystać z usług nowoczesnie wyposażonego serwisu mechanicznego oraz blacharsko-lakierniczego gdzie służymy Klientom profesjonalnym wsparciem.

Nabędziesz u nas funkcjonalny samochód z zabudową funeralną. Mercedes-Benz Vito gotowy do pracy.

**Pełna oferta samochodów
Mercedes-Benz Auto-Studio:**

Karawany to szczególny typ zabudowy samochodu, który wykonujemy wg indywidualnych zamówień klientów. Dokładamy wszelkich starań, aby jego wykonanie, kolorystyka oraz elementy funkcjonalne spełniały najwyższe wymagania firm realizujących usługi pogrzebowe.

- Różne modele pod względem ilości trumien
- Dostosowanie pod względem ilości personelu
- Różne rodzaje wykończeń
- Mechanizm wysuwania blatu z manualnym zwalnianiem blokady transportowej.
- Oświetlenie LED w trzech grupach (sufit, boki, komora)
- Różne rodzaje blach ochronno-wykończeniowych

Cena specjalna na hasło
„INSTYTUT”.

Autoryzowany Dealer i Serwis
Mercedes-Benz Auto-Studio
Łódź, ul. Rokicińska 78

Doradca Handlowy Tomasz Świeszczyk

☎ +48 510 892 797

🌐 www.auto-studio.mercedes-benz.pl

Van ProCenter

Mercedes-Benz
Auto-Studio

7000 zł od 1 stycznia 2025 r.

I na tym w zasadzie moglibyśmy skończyć pisanie wstępniaka od najnowszego numeru Branży Pogrzebowej. Zasitek wraca do kwoty sprzed kilkunastu lat, ale to już nie te same złotówki i ich siła nabywcza. Niemniej zawsze to lepiej niż 4000 zł. Do tego doszła renta wdowia od 1 lipca 2025 r. Rozpoczęto prace nad uproszczeniem zasad wypłaty zasiłków pogrzebowych, co jest zgodne z postulatami Instytutu Branży Pogrzebowej i Cmentarnej kierowanymi do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zmiany idą i to w dobrym kierunku, choć jak zawsze są niewystarczające.

W tym numerze zabrakło nam niestety miejsca na:

Elektroniczną dokumentację zgonów

Rząd planuje regulacje związane z funkcjonowaniem lekarza koronera właściwego do stwierdzania zgonów, w przypadku gdy trudno będzie wskazać lekarza leczącego, który byłby zobowiązany do stwierdzenia zgonu lub konieczności dokonania czynności i ustaleń związanych ze zgonem, wymagających specjalistycznej wiedzy. Dodatkowo Rząd zamierza wprowadzić systemowe regulacje odnoszące się do karty zgonu, karty urodzenia oraz karty urodzenia z adnotacją o martwym urodzeniu - wszystko w wersji elektronicznej.

Relację ze szkolenia w Wiśle

1 czerwca w Wiśle odbyło się szkolenie i impreza integracyjna Instytutu Branży Pogrzebowej i Cmentarnej. Udział w spotkaniu wzięło 40 osób. Szkolenie dotyczyło: obsługi klienta w żałobie (Agnieszka Walczak) oraz finansów pogrzebowych (Jakub Rosiak). Dodatkowo Paweł Pakuła przedstawił korzyści ze stosowania Eklepsydry. Po szkoleniu spotkaliśmy się na góralskim grillu, a następnie na kręglach i zabawie do białego rana.

Redakcja

9 Jubileusz Firmy Walicki

Od małego, rodzinnego zakładu do ogólnopolskiego lidera – „Firma Walicki” z Bytomia świętuje 40-lecie

14 Rozbudowa cmentarzy

Rozbudowa cmentarzy w Polsce. Cmentarze stanowią kluczowy komponent przestrzeni

22 Na cmentarzu z Google

Cmentarz Komunalny w Stalowej Woli zyskał nowoczesne i unikalne w skali kraju rozwiązanie

24 Chemia w zakładzie pogrzebowym

Nie chodzi tylko o to, aby mieć porządek w papierach – chodzi o realne bezpieczeństwo: swoje i innych

30 Zasitek pogrzebowy 7000 zł

Uproszczenie zasad jego wypłaty – czyli ile, komu i na jakich zasadach?

32 Sukcesja międzypokoleniowa

Wyzwania, aspekty prawne i rola fundacji rodzinnych. W praktyce bywa skomplikowana

Branża Pogrzebowa
Biuletyn Instytutu
Branży Pogrzebowej i Cmentarnej

Wydawca
Instytut Branży
Pogrzebowej i Cmentarnej
ul. Etiudy Rewolucyjnej 48
02-643 Warszawa
Telefon:
510 144 815
Pocztą elektroniczną:
biuro@ibpc.pl

Przedstawiciele IBPC:
Dariusz Dutkiewicz
dr Mariusz Strawiński

Redaktor naczelny:
Dariusz Dutkiewicz

 [facebook.com/
Federacja Pogrzebowa](https://facebook.com/FederacjaPogrzebowa)
www.ibpc.pl

Stale współpracują:
Anna Długozima
Bio-Clean
Wojciech Kudela
Agnieszka Nowak
Jakub Rosiak
dr Mariusz Strawiński
Bartosz Wojtkowiak
Kinga Ziółkowska

DTP: Mariusz Zając

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam, ogłoszeń i materiałów sponsorowanych. Redakcja nie zwraca rękopisów oraz materiałów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo do skrótu i redakcyjnego opracowania tekstów przyjętych do druku. We wszystkich sprawach dotyczących Biuletynu i Instytutu Branży Pogrzebowej i Cmentarnej, a także w innych sprawach dotyczących branży, należy kontaktować się z Biurem Instytutu.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie, kopiowanie i publikowanie materiałów bez pisemnej zgody Instytutu zabronione.

Konto bankowe:
95 1240 1112 1111 0010 9247 1664

Mercedes VITO

– technologia i funkcjonalność na potrzeby branży funeralnej

Ekspercki wywiad z Tomaszem, doradcą handlowym Mercedes-Benz Dostawcze w salonie Auto Studio Sp. z o.o.

► **Redakcja: Panie Tomaszu, obsługa branży funeralnej wymaga szczególnego podejścia. Czym wyróżnia się Mercedes VITO w kontekście specyficznych potrzeb tego sektora?**

Tomasz (Mercedes Dostawcze): – Branża funeralna stawia przed producentami pojazdów szczególne wyzwania: niezawodność techniczną, wysoką kulturę pracy pojazdu, możliwość zaawansowanej zabudowy, a także dyskretny prestiż. Mercedes VITO łączy te elementy dzięki przemysłowej konstrukcji, dopracowanej technologii napędowej oraz elastycznym możliwościom adaptacyjnym. To pojazd, który świetnie sprawdza się jako platforma bazowa do profesjonalnych zabudów funeralnych.

► **Przyjrzyjmy się bliżej kwestii technicznej. Co wyróżnia jednostki napędowe Mercedesa VITO w tym zastosowaniu?**

– Mercedes VITO oferuje nowoczesne, wydajne silniki wysokoprężne o niskim zużyciu paliwa i długiej żywotności. Jednostki OM 654 z układem wtrysku Common Rail 4. generacji gwarantują cichą pracę, niski poziom emisji spalin oraz bardzo dobre parametry momentu obrotowego już przy niskich obrotach. Dla branży funeralnej oznacza to płynne ruszanie, brak szarpnięć i wysoką kulturę jazdy, co ma ogromne znaczenie w czasie uroczystości.

► **Branża funeralna często pracuje w warunkach miejskich, na wąskich uliczkach czy przy zatłoczonych cmentarzach. Jak Mercedes VITO radzi sobie z manewrowaniem i prowadzeniem w takich sytuacjach?**

– Mercedes VITO dysponuje bardzo dobrym promieniem zawracania, precyzyjnym układem kierowniczym i systemami wspomagania kierowcy, takimi jak Active Brake

Assist czy kamera 360 stopni. Nawet w trudnych warunkach miejskich kierowca ma pełną kontrolę nad pojazdem, a manewrowanie staje się intuicyjne i bezpieczne. Dzięki kompaktowym wymiarom zewnętrznym, przy zachowaniu przestronnej przestrzeni ładunkowej, Mercedes VITO świetnie łączy mobilność i funkcjonalność.

► **Zabudowy funeralne to kluczowy element. Jak wygląda Państwa współpraca z firmami zabudowującymi?**

– Auto Studio Sp. z o.o. bezpośrednio współpracuje z firmą Auto Galeria Sp z o.o. z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim. Oferujemy zabudowy typowo konduktowe na jedną trumnę z możliwością przewozu nawet do 5 osób lub transportowe na dwie lub 3 trumny. Kwestie takie jak wzmocniona podłoga, specjalistyczne prowadnice na trumny, nosidła na urnę, klimatyzowane przestrzenie ładunkowe czy systemy oświetleniowe LED to jest projektowane przy zachowaniu najwyższych standardów Mercedes-Benz Vans. Konstrukcja ramowa Mercedesa VITO pozwala na bezpieczne przeniesienie dodatkowych obciążeń bez wpływu na właściwości jezdne czy trwałość pojazdu.

► **Jak podsumowałby Pan ofertę marki Mercedes dla sektora funeralnego?**

– Mercedes to przede wszystkim gwarancja profesjonalizmu: technologicznego, serwisowego i wizualnego. Mercedes VITO łączy elegancję, funkcjonalność, nowoczesną technologię i niezawodność, a do tego zapewnia profesjonalne wsparcie serwisowe na terenie całej Polski. To pojazd, który dostosowuje się do potrzeb klienta, oferując komfort, zaawansowane wsparcie kierowcy i elegancki wygląd. To również partner, na którego można liczyć przez wiele lat intensywnej eksploatacji, co w tej branży jest bezcenne.

► **Na koniec, na co zwróciłby Pan szczególną uwagę, polecając VITO dla branży funeralnej?**

– Przede wszystkim na wszechstronność.. Wiem, jak ważny w tej branży jest spokój, terminowość i bezproblemowe działanie. Mercedes VITO doskonale odpowiada na te potrzeby.

► **Dziękujemy za bardzo rzeczowe i eksperckie podsumowanie.**

– Dziękuję i serdecznie zapraszam przedstawicieli branży do rozmów i indywidualnych prezentacji technicznych. ○

plastmet®

31 lat

doświadczenia
w branży pogrzebowej

200

wykwalifikowanych
pracowników

ISO 9001:2015

system zarządzania
jakością

**Zaufany
partner w biznesie**

6000 m²

powierzchni
produkcyjno-magazynowej

**LIDER BRANŻY
FUNERALNEJ**

 www.plastmetrypin.pl

INSTYTUT BRANŻY POGRZEBOWEJ I CMENTARNEJ

HARMONOGRAM SZKOLEŃ JESIEŃ 2025

Już dzisiaj IBPC serdecznie Państwa zaprasza
na **kolejne szkolenia** na jesieni 2025:

- ➔ **Łódź** – 6 września - ➔ **Kraków** – 13 września
- ➔ **Szczecin** – 20 września - ➔ **Janów Lubelski** – 27 września
- ➔ **Białystok** – 11 października - ➔ **Gdańsk** – 6 grudnia

Dodatkowo:

- ➔ **Piła** – 4 października
2-dniowe szkolenie z technik sprzedaży

- ➔ **Warszawa** – 22 listopada
Bal Integracyjny

*Tematy szkoleń zostaną podane
w osobnych zaproszeniach*

SERDECZNIE ZAPRASZAMY

Dariusz Dutkiewicz, dr Mariusz Strawiński

Jubileusz Śląskiego Zakładu Pogrzebowego Firma Walicki

Od małego, rodzinnego zakładu do ogólnopolskiego lidera branży funeralnej – Śląski Zakład Pogrzebowy „Firma Walicki” z Bytomia świętuje 40-lecie istnienia. Jubileuszowe obchody, które odbyły się w sobotę, 24 maja, zgromadziły przedstawicieli świata nauki, samorządu, branży pogrzebowej i medycznej, a także bliskich współpracowników i przyjaciół firmy.

i zaawansowane technologicznie krematorium. Już wtedy Ryszard Walicki zasłynął nie tylko jako przedsiębiorca, ale także jako człowiek zaangażowany społecznie – w 2002 roku, jako prezes klubu Polonia Bytom, doprowadził drużynę do awansu do II ligi, za co został uhonorowany Złotym Laurem Umiejętności i Kompetencji.

Dziś firma kontynuowana jest przez drugie i trzecie pokolenie rodziny – Bożenę Walicką-Górczak oraz jej syna Łukasza. Pod ich kierownictwem zakład nie tylko utrzymał najwyższe standardy, ale również znacznie rozszerzył zakres działalności, obejmując m.in. usługi medycyny sądowej.

– Jesteśmy największą firmą na Śląsku i jedną z trzech największych w Polsce. Chciałabym po-

Przedsiebiorstwo, od czterech dekad budujące swoją pozycję z pełnym zaangażowaniem i szacunkiem wobec tradycji, dziś uchodzi za jednego z liderów usług funeralnych i medyczno-sądowych w Polsce.

Cztery dekady budowania zaufania i marki

Historia zakładu sięga 1984 roku, kiedy to Ryszard Walicki, zainspirowany potrzebą stworzenia miejsca, w którym ostatnia droga

Budujemy cały czas wiele relacji biznesowych, ale przede wszystkim stawiamy na rodzinne wartości

bliskich będzie miała godną oprawę, założył niewielki zakład pogrzebowy w oficynie przy ulicy Korfantego. Wówczas zatrudniał zaledwie kilka osób. Z czasem firma rosła, a jej usługi zyskiwały uznanie nie tylko w Bytomiu, ale i w całym regionie. Siedziba firmy mieści się obecnie w zabytkowym budynku przy ul. Piekarskiej 99 w Bytomiu, który został starannie odrestaurowany. Znajdują się tam m.in. przestronna kaplica pożegnalna na 150 osób, nowoczesne prosekatorium

dziękować naszym pracownikom za wieloletni wkład w budowanie firmy, bo prawdziwą wartością każdej firmy są ludzie, którzy pracują na jej dobre imię – mówiła podczas uroczystości Bożena Walicka-Górczak, prezes firmy i Śląskiego Centrum Medycyny Sądowej.

Miejsce pełne empatii i profesjonalizmu

W ciągu 40 lat firma wypracowała unikalny model działania – łącząc nowoczesne technologie z empa-

tycznym podejściem do klienta. Podczas jubileuszu podkreślano, że istotą sukcesu firmy Walicki są nie tylko inwestycje w sprzęt, ale przede wszystkim w ludzi i relacje.

Potwierdzeniem tego podejścia jest uzyskanie podczas Gali Menedżer Województwa Śląskiego Roku 2024 wyróżnienia „Lider Empatii i Profesjonalizmu za dbałość o tradycję i szacunek w biznesie”. Gala miała miejsce podczas Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach.

– Budujemy cały czas wiele relacji biznesowych, ale przede wszystkim stawiamy na rodzinne wartości. Staramy się podchodzić do każdego klienta tak, jakbyśmy żegnali kogoś z własnej rodziny. Empatia jest tu kluczowa – mówi Łukasz Walkiewicz, członek zarządu firmy.

Te wartości są szczególnie ważne w trudnych momentach, z którymi stykają się pracownicy firmy.

– Każdy z nas pochował już kogoś bliskiego – dziadków, rodziców, czasem nawet dzieci. Wiemy, czym jest ból straty. Dlatego zawsze jesteśmy gotowi służyć pomocą z empatią i zrozumieniem – podkreślała Bożena Walicka-Górczak.

Śląskie Centrum Medycyny Sądowej – unikat na skalę kraju

Szczególne miejsce w strukturze firmy zajmuje działające od kilku lat Śląskie Centrum Medycyny Sądowej,

Współpraca z uczelniami wyższymi oraz udział w kształceniu młodych lekarzy to jedno z kluczowych działań edukacyjnych prowadzonych przez firmę

które oferuje kompleksowe usługi z zakresu patomorfologii, histopatologii, cytologii oraz sekcji zwłok wykonywanych na zlecenie sądów, prokuratur i policji. Współpraca z uczelniami wyższymi oraz udział w kształceniu młodych lekarzy to jedno

z kluczowych działań edukacyjnych prowadzonych przez firmę.

– Trzymamy kciuki za dalszy rozwój. Państwo Waliccy zadbali o to, żeby młodzi lekarze mieli gdzie się kształcić. Współpracujemy już od sześciu lat i ta współpraca układa się bardzo dobrze – mówiła podczas jubileuszu Magdalena Wierzbik-Strońska, prorektor Akademii Śląskiej.

Z kolei profesor Czesław Chowaniec, specjalista medycyny sądowej, zwrócił uwagę na unikalność tego modelu działania:

– Firma rozpoczęła działalność strictly funeralną, ale dziś wyróżnia się na tle całego kraju działalnością medyczno-sądową. Rozwinęli nowoczesne laboratorium, nawiązali współpracę z organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości, a także z uczelniami. To imponujący przykład synergii praktyki i edukacji – mówił.

Uznanie w branży i społeczności lokalnej

Podczas gali jubileuszowej nie zabrakło również przedstawicieli instytucji branżowych, które od lat obserwują rozwój firmy Walicki.

– Zaufanie, szacunek, empatia – to wszystko buduje fundament takiej firmy jak ta. To również

wieloletni pracownicy, którzy zostają na lata. Nic dziwnego, że ta firma jest liderem na rynku – mówi Dariusz Dudkiewicz, dyrektor Instytutu Branży Pogrzebowej i Cmentarnej.

Równie ciepło o firmie wypowiedział się I Zastępca Prezydenta Bytomia, Michał Bieda:

– To firma rodzinna, z długimi tradycjami, stale doskonaląca swoje zaplecze techniczne i kompetencje ludzi. Jest ważnym zakładem pracy w Bytomiu, ale również marką znaną i cenioną na całym Śląsku – zarówno przez samorządy, jak i instytucje publiczne oraz uczelnie.

Przyszłość osadzona w wartościach

Podczas jubileuszu wybrzmiało jedno przesłanie: Firma Walicki, mając za sobą cztery dekady konsekwentnego rozwoju i ugruntowanej pozycji w branży, nie osiada na laurach. Wciąż z odwagą i odpowiedzialnością spogląda w przyszłość – czerpiąc siłę z dziedzictwa założyciela, opierając się na rodzinnych wartościach i z wiarą przekazując misję kolejnym pokoleniom.

*Zaufanie,
szacunek,
empatia
– to wszystko
buduje
fundament
takiej firmy
jak ta*

Pomoc prawna dla rodzin po śmierci bliskiego w wypadku – co warto wiedzieć?

Śmierć bliskiej osoby w wyniku wypadku to nie tylko ogromna tragedia emocjonalna, ale także sytuacja, która często wymaga szybkiej reakcji i znajomości przysługujących praw. Niezależnie od tego, czy do zdarzenia doszło w wyniku wypadku drogowego, w gospodarstwie rolnym czy podczas pracy, rodzinie zmarłego przysługują określone świadczenia, w tym odszkodowanie. Warto wiedzieć, jakie mamy możliwości.

Podstawy prawne

Rodzinom przysługują roszczenia m.in. na podstawie:

- ▶ **Kodeksu cywilnego (art. 446)** – roszczenia wobec sprawcy lub jego ubezpieczyciela (z polisy OC),
- ▶ **Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych** – w przypadku wypadków komunikacyjnych i rolniczych,
- ▶ **Kodeksu pracy oraz ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych** – w przypadku śmierci pracownika w wyniku wypadku przy pracy.

Wypadki komunikacyjne

W razie śmierci spowodowanej wypadkiem drogowym, rodzina zmarłego może ubiegać się o odszkodowanie od:

- ▶ **Ubezpieczyciela OC sprawcy** – nawet jeśli sprawca zginął lub nie został ustalony, świadczenia mogą zostać wypłacone z Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (UFG).

Wypadki w rolnictwie

Obowiązek zawarcia ubezpieczenia OC rolników spoczywa na rolniku, czyli osobie fizycznej, będącej posiadaczem lub współposiadaczem gospodarstwa rolnego.

Za gospodarstwo rolne uznaje się:

- ▶ obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz gruntów sklasyfikowanych jako użytki rolne pod zabudowaniami,
- ▶ o łącznej powierzchni przekraczającej 1,0 ha, jeżeli podlega on w całości lub w części opodatkowaniu podatkiem rolnym,

- ▶ a także każdy obszar, niezależnie od jego powierzchni, na którym prowadzona jest produkcja rolna stanowiąca dział specjalny produkcji rolnej (w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych).

W razie śmierci w wyniku wypadku w gospodarstwie rolnym rodzina może wystąpić z roszczeniami wobec **ubezpieczyciela OC rolnika**.

Suma gwarancyjna

Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej, do ustalonej w umowie ubezpieczenia wysokości sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż **29 876 400 złotych w odniesieniu do jednego zdarzenia**, którego skutki są objęte ubezpieczeniem **bez względu na liczbę poszkodowanych** – w przypadku szkód na osobie;

Nawet jeśli od wypadku minęło kilka lat, roszczenia mogą być nadal możliwe do dochodzenia

POMOCNI.eu

napisz@pomocni.eu | tel. +48 517 894 555

Możliwe świadczenia to m.in.:

- ▶ zadośćuczynienie za krzywdę po śmierci bliskiego,
- ▶ odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej,
- ▶ zwrot kosztów pogrzebu,
- ▶ renta alimentacyjna.

Wypadki przy pracy

W przypadku śmierci pracownika w wyniku wypadku przy pracy, rodzinie przysługują:

- ▶ jednorazowe odszkodowanie z ZUS – np. dla małżonka i dzieci,
- ▶ renta rodzinna,
- ▶ świadczenia od pracodawcy,

Jak uzyskać pomoc?

Aby skutecznie dochodzić należnych świadczeń, należy:

1. Zebrać dokumentację – akt zgonu, protokół powypadkowy, notatkę policyjną, dane sprawcy, numer rejestracyjny pojazdu itp.
2. Zgłosić roszczenia – najlepiej z pomocą prawnika lub kancelarii specjalizującej się w takich sprawach.

Podsumowanie

Rodziny ofiar wypadków mają realne prawo do zadośćuczynienia i odszkodowania. Kluczem do skutecznego działania jest szybka reakcja i znajomość podstaw prawnych. Pomoc prawna może znacząco zwiększyć szanse na uzyskanie należnych świadczeń.

Pamiętaj: Nawet jeśli od wypadku minęło kilka lat, roszczenia mogą być nadal możliwe do dochodzenia – w przypadku, gdy szkoda powstała w wyniku przestępstwa, termin przedawnienia może wynieść nawet 20 lat. ○

FUNERAL FINANCE
GROUP SP. Z O.O.

**Jak długo
czekasz
na pieniądze
za zasiłek
pogrzebowy
z ZUS
czy KRUS?**

ZADZWOŃ:

**507
244
036**

**Nie czekaj
tygodniami
aż ZUS
czy KRUS
Ci zapłaci!**

**Z NAMI
NIE CZEKASZ!**

Rozbudowa cmentarzy w Polsce

Cmentarze znajdują się na terenie całej Polski, w sąsiedztwie każdej większej jednostki osadniczej i dotyczą każdego człowieka. W związku z tym stanowią kluczowy komponent przestrzeni i należy je uwzględnić w zagospodarowaniu osiedli ludzkich.

ANNA DŁUGOZIMA

INSTYTUT INŻYNIERII ŚRODOWISKA SGGW W WARSZAWIE

Biorąc pod uwagę wspomnianą powszechność ich występowania oraz trwałość funkcji terenu – problematyka budowy nowych oraz rozbudowy istniejących cmentarzy powinna być przedmiotem zainteresowania ogółu społeczeństwa. Zwłaszcza, że według prognoz Eurostat oraz raportu GUS współczynnik obciążeń osobami starszymi (liczba osób w wieku 65 lat lub więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15–64 lata) do roku 2050 ulegnie podwojeniu. Wzrost tego miernika dowodzi, że proces starzenia się populacji w Europie będzie postępował. Konsekwencją tego stanu będzie wzrastający współczynnik zgonów i dynamiczny wzrost zapotrzebowania na przestrzeń grzebalną.

Cmentarze stale zapełniają się, na niektórych brakuje już miejsc na nowe pochówki. Powiększenie cmentarza jest więc sprawą bardzo pilną. Przeszkodą w planowaniu inwestycji jest brak odpowiednich terenów spełniających warunki określone w przepisach prawnych. W związku z tym, podejmowane są wysiłki na rzecz powiększenia cmentarzy użytkowanych.

Rozbudowa cmentarza jest równie skomplikowanym działaniem, jak jego zakładanie

Cmentarz rzymskokatolicki w Wasilkowie w 2002 roku został wpisany do rejestru zabytków przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Widok na poszerzoną przestrzeń

W ostatnich latach rozbudowane zostały m.in. obiekty w Elblągu, Kazimierzy Małej, Kielcach-Cedzynie, Kluczborku, Kosakowie, Krakowie-Batowicach, Mętkowie, Międzyzdrojach, Mikołajkach, Morągu, Myśliborzu, Opolu-Półwsi, Polkowicach, Rzeszowie-Wilkowy, Szczytnie, Świdniku, Świętochłowicach, Świnoujściu-Przytorze, Trzciance, Wadowicach, Wasilkowie...

Bez względu na to czy jest to cmentarz komunalny, czy wyznaniowy, położony na wsi, czy w mieście – prędzej czy później mierzy się z problemem deficytu wolnej przestrzeni na pochówek.

W niniejszym tekście przybliżona zostanie problematyka rozbudowy cmentarzy i próba znalezienia odpowiedzi na kilka frapujących pytań: Jakiego kroki należy podjąć, aby z sukcesem powiększyć przestrzeń cmentarza? Jakich błędów należy unikać? Jak działać, aby rozszerzenie cmentarza przyczyniło się do osiągnięcia ładu przestrzennego?

Rozbudowa cmentarza jest równie skomplikowanym działaniem, jak jego zakładanie. Obejmuje ro-

boty ziemne (wraz z ukształtowaniem terenu), roboty drogowe (wykonanie dróg, schodów terenowych, placów gospodarczych, zabezpieczenie skarp przed osuwaniem się oraz erozją gruntu), budowę infrastruktury technicznej (kanalizacji deszczowej, sieci wodociągowej, oświetlenia), montaż elementów małej architektury (ławki, ogrodzenie, punkty czerpania wody), jak również prace w obrębie zieleni (wykonanie trawników, nasadzenia drzew i krzewów oraz ich pielęgnacja). Niejednokrotnie (w zależności od aktualnej struktury pokrycia terenu i jego ukształtowania) rozbudowa wiąże się dodatkowo z robotami demontażowymi i rozbiórkowymi, jak również z pracami konstrukcyjnymi (wykonanie murów oporowych). Nie da się ukryć, że rozbudowa generuje liczne zadania inwestycyjne, co wymaga doskonałej organizacji pracy i interdyscyplinarnego podejścia. Nie bez kozery rozbudowa cmentarzy zaliczana jest do działu tzw. planowania zintegrowanego. Wszak wykazać się trzeba znajomością przepisów prawa, wiedzą geotechniczną, z zakresu architek-

tury krajobrazu, inżynierii środowiska, czy planowania przestrzennego. I tak, przy rozszerzaniu cmentarza uwzględnić należy: wykup gruntów, wycinkę drzewostanu (w tym karczowanie i plantowanie), nadsypanie terenu dla umożliwienia pochówków, wygrodzenie terenu, utwardzenie podjazdów, wykonanie przejść z cmentarza istniejącego na teren jego rozbudowy i elementów komunikacji wewnętrznej, uzbrojenie terenu (wodociąg, elektryczność), ewentualną realizację elementów kubaturowych (dom przedpogrzebowy, kaplica, kostnica) przy zachowaniu, podkreśleniu atutów historycznej części cmentarza.

Procedura rozbudowy krok po kroku

Podobnie jak zakładanie cmentarza, także i jego rozszerzanie należy do zadań własnych gminy (w przypadku cmentarza komunalnego) lub właściwych władz kościelnych (w przypadku cmentarza wyznaniowego). Zgodnie z zapisami art. 1 i 3 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych z dn. 31 stycznia 1959 roku rozszerzenie cmentarza może nastąpić na terenie przeznaczonym na ten cel w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego po uzyskaniu zgody właściwego inspektora sanitarnego. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (w dalszej części tekstu używany skrót mpzp) jest podstawowym dokumentem, który ustala przeznaczenie terenu, zasady zagospodarowania i warunki zabudowy w sposób zgodny z wymogami ładu przestrzennego oraz wymaganiami wynikającymi z przepisów odrębnych.

Dla zamierzenia budowlanego (a za takie, zgodnie z zapisami ustawy Prawo budowlane, jest uznawany cmentarz) miejscowy plan zagospodarowania jest obowiązkowy, a więc nie jest możliwa realizacja inwestycji – rozbudowy cmentarza jedynie na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, nawet jeśli ta została wydana w czasie obowiązywania planu. Najpierw należy wystąpić z wnioskiem o powiększenie cmentarza, co stanowi podstawę do opracowania mpzp. Następnie zostaje przeprowadzona analiza zasadności przystąpienia do sporządzenia mpzp i stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań mpzp związanych z rozbudową cmentarza z ustaleniami Stu-

Cmentarz komunalny w Rymaniu. Widok na rozbudowaną część wyposażoną w utwardzone ciągi komunikacyjne, oświetlenie, ogrodzenie oraz kontener na odpady

Cmentarz komunalny w Rymaniu – stara i nowa, jeszcze nieużytkowana część obiektu

Niezwykle ważne jest myślenie perspektywiczne

...
wolne tereny w otoczeniu cmentarza mogą zostać wchłonięte przez rozwijające się w sąsiedztwie firmy usługowo-produkcyjne

dium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Na podstawie rzeczonyj analizy wójt/burmistrz/prezydent miasta stwierdza, czy sposób zagospodarowania terenu objętego uchwałą jest zgodny z ustaleniami obowiązującego studium, w którym na przedmiotowym obszarze wskazano kierunki przeznaczenia jako teren „ZC” (czyli zgodnie z nomenklaturą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „teren cmentarzy”). Dla mpzp wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (jest to tzw. prognoza oddziaływania na środowisko). Sporządzenie prognozy jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Celem prognozy jest określenie charakteru prawdopodobnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą być spowodowane realizacją nakazanych lub dopuszczonych przez plan sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu. Przed uchwaleniem mpzp sporządzana jest także ekspertyza

hydrogeologiczna możliwości rozbudowy cmentarza, która określa przydatność terenu i zakres możliwości jego wykorzystania.

Niezwykle ważne jest myślenie perspektywiczne i przystąpienie do opracowania mpzp dla rezerwy terenu na cmentarz wcześniej, ponieważ wolne tereny w otoczeniu cmentarza mogą zostać wchłonięte przez rozwijające się w sąsiedztwie firmy usługowo-produkcyjne.

Po uchwaleniu mpzp przystępuje się do opracowania projektu budowlanego. Podstawę do opracowania takiego projektu stanowią: umowa zlecenie, podkład sytuacyjno-wysokościowy w skali 1:500, inventaryzacja terenu (w tym głównie zieleni), wizja lokalna, wyrys i wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Rozbudowa cmentarza a pierwotna kompozycja przestrzenna

W kontekście rozbudowy cmentarza pojawia się także pytanie czy przestrzeń o którą obiekt się powiększy powinna nawiązywać do istniejącego i funkcjonującego już cmentarza? Czy aranżacja tej nowej części ma stanowić kontynuację pierwotnej koncepcji przestrzennej? Na powiększenie istnieje

jącego cmentarza przeznacza się tereny nieużytków, gruntów rolnych, ale często są to także lasy (np. Międzyzdroje). Wydawać by się mogło, że różna struktura pokrycia, charakter terenu wpływa na kompozycję przestrzenną powiększanego cmentarza. Nic bardziej mylnego.

Kiedy przyjrzymy się z lotu ptaka rozbudowanym cmentarzom położonym czy to w krajobrazie wiejskim (np. Kazimierza Mała, Rymanów), miejskim (np. Opole-Półwieś), leśnym (np. Kędzierzyn-Koźle), bądź otwartym (np. Kielce-Cedzyna) zauważamy unifikację rozwiązań: regularna, najczęściej szachownicowa (ortogonalna) siatka ciągów komunikacyjnych pomiędzy którymi wydzielono pola grobowe, wprowadzono oświetlenie oraz zieleń. Często obserwuje się rozdźwięk pomiędzy starą a nową częścią cmentarza, która przejawia się najczęściej niewielkim udziałem zieleni wysokiej na cmentarzu rozbudowanym (np. patrz rozbudowa cmentarza komunalnego w Koszalinie).

Rozbudowa cmentarza a strefa sanitarna

Na przykładzie cmentarza w Tykocinie, czy Wasilkowie widać, że otoczenie cmentarza, zwłaszcza zaś jego strefa sanitarna na etapie rozbudowy nastrocza urzędnikom i biurom projektowym nie lada problemów. Aby umożliwić powiększenie istniejącego cmentarza grzebalnego w Tykocinie należało sporządzić mpzp. Gmina Tykocin nie posiadała stosownego aktu prawnego, w związku z tym uchwaliła go w 2017 roku, ale rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody Podlaskiego uchwała nr XXX/222/2017 Rady Miejskiej w Tykocinie z dnia 19 czerwca 2017 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego cmentarza w Tykocinie została uchylona. Dlaczego? Otóż, w miejscowym planie uwzględniono jedynie strefę sanitarną 50 m, zupełnie ignorując ustalenia odnoszące się do stref w zasięgu 50–150 m. Nieuwzględnienie pełnego obszaru strefy ochrony sanitarnej cmentarza w planie miejscowym (tj. w granicach obszaru objętego tym planem) stanowi naruszenie przepisów art. 15 ust. 2 pkt 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który nakazuje obligatoryjnie określić w planie miej-

Rozbudowany cmentarz w Mrągowie

Nadrzędną ideą powinno być wykreowanie zespołu cmentarnego, co oznacza że stara i nowa część cmentarza powinny być spójne

scowym szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu. W uzasadnieniu Wojewoda Podlaski przywołuje wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 2011 roku, że „lokalizacja cmentarza nie ogranicza się do terenu, na którym znajdować się będzie strefa grzebalna, lecz obejmuje również obszar stref ochrony sanitarnej” (sygn. akt II OSK 1624/11). W związku z tym, postanowienia planu powinny przybrać takie brzmienie, by w zasięgu 50 m od granicy terenu cmentarza istniał bezwzględny zakaz lokalizacji zabudowy i innych obiektów wskazanych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarzu, natomiast w zasięgu od 50 do 150 m od tej granicy taka zabudowa powinna być przez miejscowy plan wykluczona, w razie gdy teren ten nie posiada sieci wodociągowej, do której podłączone byłyby budynki korzystające z wody.

Błąd tej samej natury był przyczyną stwierdzenia nieważności uchwały Nr IX/57/15 Rady Miejskiej w Wasilkowie z dnia 28 maja 2015 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta Wasilkowa (w tym dla terenów przeznaczonych pod powiększenie cmentarza wyznaniowych: rzymskokatolickiego i prawosławnego).

Rozbudowa cmentarza a jego zabytkowy charakter

Wszelkie prace podejmowane w granicach terenu objętego ochroną konserwatorską i w jego otoczeniu ekspozycyjnym wymagają

uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewódzkim konserwatorem zabytków. I znów przypadek cmentarza w Tykocinie. Oczywiście w planie uchwalonym 18 października 2018 roku (uchwała nr XLII/302/2018) uniknięto wytkniętych rok wcześniej błędów, o których była mowa powyżej. Jednak stwierdzona nieważność miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2017 roku w rozstrzygnięciu nadzorczym Wojewody Podlaskiego spowodowała, że w uchwale z 2018 roku skoncentrowano się na strefach sanitarnych znacznie uszczuplając inne dyspozycje funkcjonalno-przestrzenne. Okrojono zwłaszcza te nakazy i zakazy, które odnosiły się do kompo-

zycji przestrzennej rezerwy terenu i powiązań tej przestrzeni z zabytkowym zespołem. Przykładowo, w uchwale z 2017 roku znalazła się dyspozycja o zagospodarowaniu zieleni nowej części cmentarza do czasu wprowadzenia pochówków. Jednak zrezygnowano z niej rok później, w zmienionym miejscowym planie. W uchwale z 2017 roku jest mowa o minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej, zaś w zapisach obowiązujących obecnie ma ona stanowić 20% powierzchni cmentarza. Mniej szczegółowe są także zalecenia odnoszące się do charakteru zieleni. Z wielką empatią do zabytkowego dziedzictwa sepulkralnego podeszli autorzy uchwały mpzp dla cmentarzy

Rozbudowa cmentarza w Barczewie – wyznaczenie nowych ciągów komunikacyjnych

w Wasilkowie. Uwzględniono w tym dokumencie m.in. zapis dotyczący charakteru ogrodzenia („w ogrodzeniu istniejącego cmentarza, w części styczącej do terenów projektowanych pod jego rozbudowę, należy wykonać bramy umożliwiające komunikację wewnętrzną; wielkość i lokalizację bram należy uzgodnić z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków”).

Rekomendacje

Niejednokrotnie definiując cmentarz nawiązuje się do narracji traktującej cmentarz jako całość, na którą składają się: 1) przestrzeń grzebalna (z uwzględnieniem przestrzennych form upamiętnienia), 2) szata roślinna oraz 3) obiekty architektoniczne wraz z układem komunikacyjnym. To podejście jest doskonałe, aby zaprezentować rekomendacje dla rozbudowy cmentarzy w Polsce. Oczywiście wszystkie dyspozycje funkcjonalno-przestrzenne (nakazy, zakazy) odnoszące się do planowanej rozbudowy powinny być usystematyzowane w mpzp. Treść zapisów w planie jest bardzo zróżnicowana. Od dokumentów, które w sposób szczegółowy, z wielką wnikliwością kontekstu, lokalnych uwarunkowań podchodzą do planowania cmentarza (np. patrz zapisy mpzp rozbudowy cmentarza komunalnego w Międzyzdrojach) po zapisy bardzo lakoniczne, stwarzające dużą

swobodę i pole do interpretacji zapisów (np. patrz zapisy mpzp rozbudowy cmentarza w Dulowej, czy Tykocinie).

1. Układ komunikacyjny cmentarza (układ przestrzenny) i obiekty kubaturowe

Zagospodarowanie terenu planowanej rozbudowy cmentarza należy realizować w nawiązaniu do istniejącego, użytkowanego obiektu. Należy inwestycję traktować jako kompleksowe założenie z towarzyszącą zielenią (o charakterze parkowym), ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i przestrzennych z istniejącym cmentarzem.

W zapisach zawartych w uchwalonych mpzp dla rozbudowanych cmentarzy można znaleźć wymogi utrzymania istniejącej alei na terenie starego cmentarza jako tzw. alei głównej oraz jej kontynuowanie na terenie ustalonym dla rozbudowy cmentarza (patrz mpzp dla cmentarza w Mętkowie).

Nadrzędną ideą powinno być wykreowanie zespołu cmentarnego, co oznacza że stara i nowa część cmentarza powinny być spójne. Budowanie spójności przestrzeni cmentarza następuje nie tylko za pośrednictwem siatki kompozycji (układu komunikacyjnego), ale także detalu, tworzywa i kolorystyki. Przykładowo, ogrodzenie rozbudowanej części cmentarza należy

wykonać w nawiązaniu do kolorytu i materiału ogrodzenia istniejącego cmentarza (oczywiście przy spełnieniu wymagań wynikających z przepisów odrębnych dotyczących m.in. wysokości ogrodzenia) (patrz mpzp dla cmentarza w Męt-kowie).

Wśród zapisów dla rozszerzenia cmentarza powinny znaleźć się te odnoszące się do terenów usług przycmentarnych (drobnego handlu i administracji), zezwalające na uruchomienie domu przedpogrzebowego, kaplicy, kostnicy, pomieszczeń obsługi technicznej i gospodarczej. W kontekście obiektów architektury na etapie opracowywania mpzp należy określić parametry takie jak: wysokość zabudowy, szerokość elewacji budynków, kształt bryły budynków, geometria dachu, pokrycie dachu, materiał elewacyjny, kolorystyka materiałów wykończeniowych bu-

Rozbudowany cmentarz komunalny w Kielcach-Cedzynie. Nowa część to kompletna, współczesna kompozycja przestrzenna, która składa się z ogrodzenia i bram, oświetlenia, monumentalnych portali, ciągów komunikacyjnych, różnorodnej oferty w zakresie pól grobowych (kolumbaria, groby urnowe, groby tradycyjne), krzewy zimozielone

dynków, usytuowanie budynków na terenie.

Czynnikiem, który determinuje układ przestrzenny cmentarza jest ukształtowanie terenu. Aby areal o który powiększa się cmentarz miał plan topologiczny tj. jak najbardziej zbliżony do naturalnej rzeźby terenu, przebiegu warstw i by uniknąć zupełnego zniwelowania terenu w dokumentach planistycznych zawrzeć można stosowne dyspozycje. Przykładowo, w mpzp dla cmentarza w Międzyzdrojach nakazano, by po zakończeniu planowanych inwestycji doprowadzić do naturalnego ukształtowania rzeźby terenu oraz odtworzyć wartości przyrodnicze użytkowe zniszczonej w miejscach nie podlegających zainwestowaniu ziemi, łącznie z glebą i rzeźbą terenu”.

2. Szata roślinna

Inwestor planujący rozbudowę cmentarza, aby uniknąć efektu tzw.

„wygonu” powinien wykonać przynajmniej ramowych nasadzeń zieleni w terminie poprzedzającym funkcjonowanie cmentarza. Można także, jeśli cmentarze są rozszerzane na gruntach zalesionych (np. rozbudowa cmentarza w Pionkach, Kędzierzynie-Koźlu), sukcesywnie, w miarę postępu organizacji kwater grzebalnych usuwać drzewa z pozostawieniem najwartościowszych okazów. W uchwalanych mpzp warto także uwzględnić następujące zapisy odnoszące się do zieleni i wartości przyrodniczych cmentarza:

- ▷ zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami ekosystemów;

- ▷ wykonanie szczegółowej inwentaryzacji zieleni przed rozpoczęciem jakichkolwiek prac rozbudowy cmentarza i budowy funkcji towarzyszących;

- ▷ minimalna ingerencja w drzewostan, niezbędna dla realizacji planowanych funkcji, z pozostawieniem najstarszych i najbardziej wartościowych drzew (patrz mpzp dla cmentarza w Międzyzdrojach);
- ▷ wprowadzenie w granicach terenu cmentarza bogatego programu zieleni, z zastosowaniem gatunków drzew i krzewów o wysokich walorach ozdobnych, przy zapewnieniu co najmniej 50% udziału zieleni zimozielonej (patrz mpzp dla cmentarza w Męt-kowie).

W aspekcie aranżowania szaty roślinnej na rozbudowanym cmentarzu ciekawie prezentują się ustalenia dla cmentarza w Elblągu „Dębicy” tj. założenie oczek wodnych, parku przycmentarnego oraz licznych powierzchni zadarnionych.

3. Przestrzeń grzebalna

W kontekście zaleceń dla pól grobowych szczególnie ciekawe są te, które poza tradycyjnymi, inhumacyjnymi formami pochówków gwarantują miejsce dedykowane dla skremowanych szczątków tj. pola urnowe, kolumbaria. Wartościowe są te rozwiązania, które z jednej strony pozwalają na stworzenie unikalnej, dostosowanej do toposu miejsca kompozycji przestrzennej i jednocześnie gwarantują efektywne wykorzystanie terenu (np. zapis by kształtować skarpy ziemne przy wprowadzaniu zieleni ozdobnej jako wspólnej dla starej i nowej części cmentarza przy wprowadzeniu muru oporowego zapewniającego możliwość częściowego wykorzystania jako kolumbarium). ○

VITABRI[®]

PRODUCENT NAMIOTÓW POGRZEBOWYCH

VITABRI - niezawodne namioty pogrzebowe, które zapewniają komfort i elegancję podczas ceremonii.

NOWOŚĆ

NAMIOT NAD URNĘ

Stylowy namiot 1,3x1,3 m
z opcją dopasowanego
stolika aluminiowego
VITABRI PRO

Najczęściej
wybierane wymiary:
2x3m; 3x3m; 3x4,5m

-15% z kodem: VITABRI-FUNER25
na nasze namioty pogrzebowe

Zeskanuj kod QR

www.vitabri.pl

a.wolowczyk@vitabri.pl

+48 722 122 442

Pilato S.p.A. – Via Foscarini n.6 – Nervesa Della Battaglia – (TV) – Italy **T.** +39 0422 881 233
Massimiliano Ronzat - **M.** Ronzat7@wp.pl - **T.** 695 624 233

ato

Nowoczesna technologia na Cmentarzu Komunalnym w Stalowej Woli – innowacyjna wyszukiwarka grobów zintegrowana z Google Maps

Na cmentarzu z Google

Cmentarz Komunalny w Stalowej Woli zyskał nowoczesne i unikalne w skali kraju rozwiązanie – wyszukiwarkę grobów zintegrowaną z technologią Google Maps.

To autorski projekt firmy Memento, stworzony przez Piotra Banaczykę, który po blisko 10 miesiącach intensywnej pracy zaprezentował system umożliwiający każdemu szybkie i precyzyjne odnalezienie grobu bliskiej osoby.

– Z ogromną satysfakcją mogę dziś podzielić się czymś, nad czym pracowałem przez blisko 10 miesięcy – autorską, nowoczesną wyszukiwarkę grobów zintegrowaną z Google Maps – mówi Piotr Banaczyk, prezes firmy Memento. – Od lat wiedziałem, że papierowy plan cmentarza i standardowa wyszukiwarka grobów to za mało, żeby ułatwić rodzinom i bliskim szybkie odnalezienie grobów na dużym i złożonym terenie cmentarza. Dlatego postanowiłem połączyć dokładne pomiary geodezyjne z technologią Google Maps, aby stworzyć intuicyjny system, który krok po kroku zaprowadzi każdego dokładnie do wybranego grobu – dodaje.

Projekt objął dokładne oznaczenie ponad 18 tysięcy grobów na cyfrowej mapie cmentarza. Każdy punkt został precyzyjnie zmierzony przy użyciu specjalistycznego sprzętu – z dokładnością do centymetra.

– Samodzielnie wykonałem wszystkie pomiary specjalistycznym sprzętem, żeby każdy punkt był zgodny z rzeczywistością. Teraz wystarczy zeskanować kod QR na terenie cmentarza lub wejść na stronę <https://www.memento.com.pl/>, wpisać nazwisko i... resztą zajmie się nawigacja Google! – tłumaczy autor systemu. – Dla mnie to dowód, że nawet w tak szczególnej przestrzeni, jaką jest cmentarz, technologia może realnie pomagać, z szacunkiem do tradycji i pamięci o tych, którzy odeszli.

W ramach projektu przygotowano także nowe tablice informacyjne, które wkrótce zostaną zamontowane przy wejściach na cmentarz. Dzięki nim każdy odwiedzają-

cy z łatwością skorzysta z wyszukiwarki na miejscu.

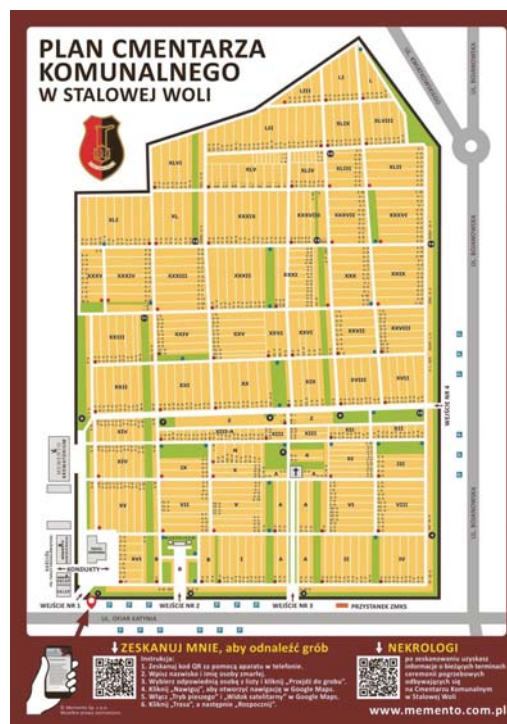
Nowoczesność z szacunkiem dla przeszłości

Jak podkreśla prezydent Stalowej Woli Lucjusz Nadbrzeżny jest to przykład mądrego łączenia nowoczesnej technologii z tradycyjnym szacunkiem dla miejsca pamięci.

– Jestem dumny, że Stalowa Wola to miasto ludzi ambitnych i otwartych na nowatorskie rozwiązania. Dzięki znakomitemu pomysłowi i ciężkiej pracy, zyskujemy nowoczesne narzędzie, które zmienia oblicze Cmentarza Komunalnego. To już nie tylko miejsce pamięci, ale także przestrzeń, w której technologia wspiera nas w odnajdywaniu bliskich i pielęgnowaniu wspomnień. To wyjątkowy projekt – połączenie innowacji z wrażliwością i szacunkiem dla tradycji – mówi prezydent miasta.

Cmentarz Komunalny w Stalowej Woli zyskał miano jednego z najnowocześniejszych zarządzanych obiektów tego typu w Polsce, a dzięki autorskiemu podejściu i determinacji jego twórcy – także wzór dla innych samorządów, jak z szacunkiem do przeszłości wprowadzać rozwiązania przyszłości.

Gratulujemy naszemu koledze Piotrowi Banaczykowi pomysłowi, wytrwałości i realizacji. ○

ZESKANUJ MNIE, aby odnaleźć grób

Instrukcja:

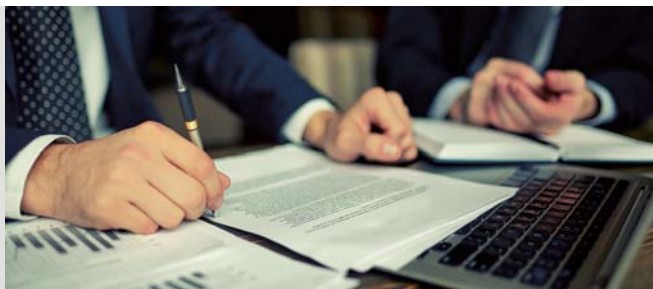
1. Zeskanuj kod QR za pomocą aparatu w telefonie.
2. Wpisz nazwisko i imię osoby zmarłej.
3. Wybierz odpowiednią osobę z listy i kliknij „Przejdź do grobu”.
4. Kliknij „Nawiguj”, aby otworzyć nawigację w Google Maps.
5. Włącz „Tryb pieszy” i „Widok satelitarny” w Google Maps.
6. Kliknij „Trasa”, a następnie „Rozpocznij”.

www.memento.com.pl

Dlaczego IBPC?

Celem Instytutu Branży Pogrzebowej i Cmentarnej jest wspieranie firm w ich rozwoju oraz codziennej działalności.

Dlatego tak ważna staje się współpraca, wsparcie, wymiana doświadczeń oraz profesjonalna pomoc prawna. Zapewniamy to wszystkim firmom skupionym w Instytucie Branży Pogrzebowej i Cmentarnej.

PRAWO

- ✓ wspieranie firm w ich codziennej działalności i reprezentowanie ich interesów;
- ✓ pomoc prawna, w tym przygotowywanie umów i pism do sądów lub urzędów;
- ✓ interwencje na rzecz firm w urzędach, inspekcjach, organach rentowych;
- ✓ reprezentowanie w sporach z innymi firmami z branży pogrzebowej lub cmentarnej.

WIEDZA

- ✓ bezpłatne szkolenia i konferencje na terenie całego kraju;
- ✓ podnoszenie kwalifikacji zawodowych właścicieli firm i ich pracowników;
- ✓ dostęp do przepisów i wykładni urzędowych;
- ✓ najnowsze wiadomości o zmianach w prawie.

WSPÓŁPRACA

- ✓ integracja branży poprzez wspólne imprezy, targi i wyjazdy;
- ✓ dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w trakcie naszych spotkań;
- ✓ wzajemna pomoc i wspólne działanie zrzeszonych firm;
- ✓ preferencyjne warunki współpracy z naszymi partnerami biznesowymi.

POMOC

- ✓ certyfikowanie i rekomendacja firm współpracujących z Instytutem;
- ✓ promowanie i polecanie firm poprzez działania bezpośrednie oraz media;
- ✓ pomoc specjalistów współpracujących z Instytutem (BHP, architektura, itp.);
- ✓ zarządzanie kryzysami wizerunkowymi w kontaktach z klientami i mediami.

 Dotłącz do nas!

na **www.ibpc.pl**

tel. 510 144 815

e-mail: **biuro@ibpc.pl**

Jedno miasto – jedna firma
– to nasza zasada

Bezpiecznie między formaliną a środkiem do mycia

– chemia w zakładzie pogrzebowym bez tajemnic

SALVUM
BHP

Jak już wiecie, jestem praktykiem i specjalistą BHP, który na co dzień obsługuje kilkanaście zakładów pogrzebowych. Na temat chemii w branży pogrzebowej wiem już sporo – i wiem, że bezpieczeństwo to nie jest teoria, tylko codzienność, od której zależy zdrowie nas wszystkich. Ten tekst napisałam z myślą o osobach, które naprawdę chcą pracować świadomie – nie tylko „odhaczyć papierki”.

AGNIESZKA NOWAK
GŁÓWNY SPECJALISTA DS. BHP

Współczesny zakład pogrzebowy to miejsce, gdzie chemia jest obecna niemal na każdym kroku: od środków dezynfekujących, przez preparaty balsamujące, po specjalistyczne detergenty czy konserwanty. Jedne bezpieczne, drugie mniej. O ile te bezpieczne, lub produkty kosmetyczne nie stanowią problemu, to te sklasyfikowane już nie jako substancje niebezpieczne, **ale substancje powodujące ryzyko lub substancje stwarzające zagrożenie** wymuszają na pracodawcy szereg zasad działania. Praca z nimi wymaga nie tylko ostrożności, ale przede wszystkim znajomości przepisów, procedur i dobrych nawyków. Kluczową rolę w tym wszystkim odgrywa **karta charakterystyki (SDS)** oraz **dobrze prowadzona dokumentacja BHP**.

Nie chodzi tylko o to, aby mieć porządek w papierach – chodzi o realne bezpieczeństwo: swoje i innych. W artykule tłumaczę, jak korzystać z karty charakterystyki i do czego ją wykorzystywać, opiszę, jak magazynować substancje chemiczne, czym są zagrożenia CMR (rakotwórczość, mutagenność, toksyczność reprodukcyjna) i dlaczego wszystko to ma znaczenie na co dzień w zakładzie pogrzebowym.

Chemia w zakładzie pogrzebowym – nie taki diabeł straszny, jeśli masz wiedzę

W zakładach pogrzebowych najczęściej spotykam następujące

substancje, będące składnikami mieszanin:

► Formaldehyd

Występuje w preparatach balsamacyjnych oraz środkach do dezynfekcji. Charakteryzuje się wysoką lotnością, silnym działaniem drażniącym oraz klasyfikacją jako substancja rakotwórcza, mutagenna i toksyczna dla rozrodczości (CMR).

► Aldehyd glutarowy

Stosowany głównie do dezynfekcji narzędzi. Jest substancją lotną, działa drażniąco na skórę, oczy i drogi oddechowe. Podejrzewa się również jego działanie rakotwórcze (klasyfikacja CMR: Carc. 2).

► Fenol

Wykorzystywany do dezynfekcji i konserwacji. Wykazuje silne działanie drażniące i żrące, a także toksyczność przy kontakcie ze skórą i drogą wziewną. Jest klasyfikowany jako substancja o możliwym działaniu rakotwórczym i mutagennym (CMR: Carc. 2, Muta. 2).

► Etanol i izopropanol

Najczęściej wykorzystywane w płynach dezynfekujących do rąk i powierzchni. Są substancjami łatwopalnymi, działają drażniąco na oczy i drogi oddechowe. Etanol przy długotrwałym narażeniu jest klasyfikowany jako możliwy czynnik rakotwórczy (Carc. 1), natomiast izopropanol nie jest sklasyfikowany jako CMR.

► Podchloryn sodu

Używany do czyszczenia i wybielania. Jest silnie żrący, działa drażniąco na skórę, oczy i układ oddechowy. W kontakcie z kwasami wydziela toksyczne gazy (chlor). Nie jest klasyfikowany jako CMR, ale stanowi istotne zagrożenie przy nieprawidłowym użyciu.

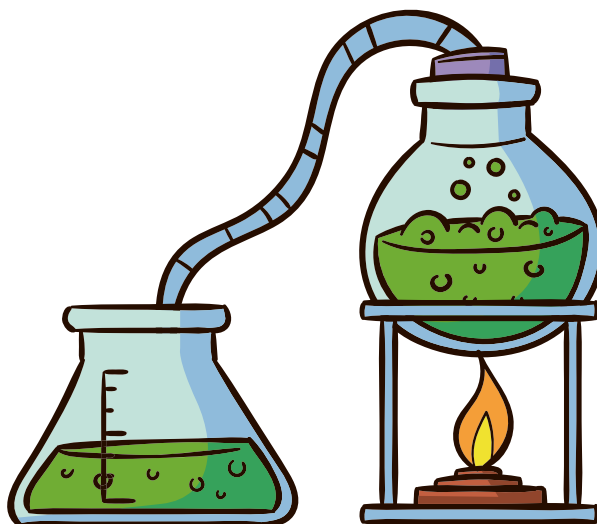
► Chlorek benzalkoniowy

Stosowany do dezynfekcji powierzchni. Wykazuje silne działanie drażniące i żrące, może powodować uszkodzenia skóry i oczu. Jest także bardzo toksyczny dla środowiska wodnego. Nie należy do substancji CMR.

► Nadtlenek wodoru

Używany do dezynfekcji i wybielania. Jest silnym utleniaczem, drażni

Nie chodzi tylko o to, aby mieć porządek w papierach – chodzi o realne bezpieczeństwo: swoje i innych

błony śluzowe i skórę, może powodować poważne uszkodzenia oczu. Nie jest klasyfikowany jako substancja rakotwórcza, mutagenna ani toksyczna dla rozrodczości, ale jego stosowanie wymaga ostrożności.

Wiele z tych substancji jest lotnych, drażniących, niektóre są klasyfikowane jako rakotwórcze, mutagenne lub toksyczne dla rozrodczości (CMR). Skąd my to wiemy? Z lektury karty charakterystyki (SDS) lub karty produktu dla preparatów bezpiecznych. W obu przypadkach należy posiadać te dokumenty, żeby okazać kontroliom kontroli¹.

Co oznaczają klasyfikacje wskazane powyżej

Carc. (działanie rakotwórcze)

► **1A** – działanie rakotwórcze udowodnione u ludzi.

► **1B** – działanie rakotwórcze udowodnione głównie na podstawie badań na zwierzętach, z ograniczonymi danymi dotyczącymi ludzi.

► **2** – podejrzewa się działanie rakotwórcze (istnieją wskazania, ale nie ma jednoznacznych dowodów).

Muta. (działanie mutagenne)

► **1A/1B** – potwierdzona mutagenność (badania wykazały możliwość wywoływania zmian genetycznych).

► **2** – podejrzewa się działanie mutagenne (istnieją dowody, ale nie są jednoznaczne).

Repr. (działanie toksyczne dla rozrodczości)

► **1A/1B** – potwierdzona toksyczność dla rozrodczości (szkodliwe działanie na płodność lub rozwój płodu).

► **2** – podejrzewa się toksyczność dla rozrodczości (nie ma jednoznacznych dowodów, ale istnieją poważne przesłanki).

Jeżeli substancja została sklasyfikowana jako CRM znajdziemy obowiązkowo na etykiecie lub w karcie jedno lub kilka wskazanych oznaczeń:

C – Rakotwórczość (Carcinogenicity)

► **Carc. 1A, H350:** Może powodować raka (potwierdzone u ludzi)

► **Carc. 1B, H350:** Może powodować raka (potwierdzone na zwierzętach)

► **Carc. 2, H351:** Podejrzewa się, że powoduje raka

M – Mutagenność (Mutagenicity)

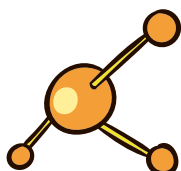
1. Muta. 1A, H340: Może powodować wady genetyczne (potwierdzone u ludzi)

Oznaczenia i piktogramy muszą być na etykiecie i w karcie charakterystyki. Nie ignoruj ich – to Twój pierwszy sygnał, że z daną substancją trzeba postępować wyjątkowo ostrożnie

GHS08

Każda substancja stwarzająca zagrożenie musi mieć SDS – i to w języku polskim, dostępny dla każdego pracownika, który może mieć z nią styczność

2. Muta. 1B, H340: Może powodować wady genetyczne (potwierdzone na zwierzętach)

3. Muta. 2, H341: Podejrzewa się, że powoduje wady genetyczne

R – Reprotoksyny (Reproductive toxicity)

► **Repr. 1A, H360F:** Może upośledzać płodność (potwierdzone u ludzi)

► **Repr. 1B, H360F:** Może upośledzać płodność (potwierdzone na zwierzętach)

► **Repr. 1A, H360D:** Może szkodzić dziecku w łonie matki (potwierdzone u ludzi)

► **Repr. 1B, H360D:** Może szkodzić dziecku w łonie matki (potwierdzone na zwierzętach)

► **Repr. 2, H361F:** Podejrzewa się, że szkodzi płodności

► **Repr. 2, H361D:** Podejrzewa się, że szkodzi dziecku w łonie matki

► **Repr. 2, H361FD:** Podejrzewa się, że szkodzi płodności lub dziecku w łonie matki

Dodatkowo pojawi się Piktogram GHS08.

Ten symbol – „człowiek z rozbitą sylwetką” – **oznacza poważne zagrożenie zdrowotne:** rakotwórczość, mutagenność, toksyczność dla rozrodczości, a także poważne zagrożenia narządowe.

Te oznaczenia i piktogramy **muszą być na etykiecie i w karcie charakterystyki.** Nie ignoruj ich – to Twój pierwszy sygnał, że z daną substancją trzeba postępować wyjątkowo ostrożnie. To przekłada się bezpośrednio na dodatkowe obowiązki, jakie jako pracodawca powinien podjąć. Ale co konkretnie jest wymagane i od czego zacząć?

Każda z tych substancji musi mieć swoją kartę to z niej dowiadujesz się, jakie są rzeczywiste zagrożenia – nie opieraj się na „ludowych mądrościach” czy przekazach ustnych. Zrób spis z natury używanych środków, skompletuj karty, zapoznaj się z ich treścią i zwróć uwagę na klasyfikacje zagrożeń.

Karta charakterystyki (SDS) – jak ją czytać i wykorzystywać?

Czym jest karta charakterystyki (SDS)?

To dokument, który zawiera wszystkie kluczowe informacje o substancji chemicznej – od zagrożeń, przez środki ostrożności, aż po postępowanie awaryjne, zasady magazynowania i utylizacji.

Każda substancja stwarzająca zagrożenie musi mieć SDS – i to

w języku polskim, dostępny dla każdego pracownika, który może mieć z nią styczność. Karta może być w wersji papierowej lub elektronicznej, ważne tylko, by była łatwo dostępna i zawsze aktualna.

Zawsze kompletuj karty nawet do pozornie „niegroźnych” środków – po zmianach przepisów lub składów wiele produktów (np. niektóre płyny do naczyń!) nagle stało się środkami niebezpiecznymi.

Magazynowanie substancji chemicznych – praktyka bez niedomówień

Prawidłowe magazynowanie substancji chemicznych to fundament bezpieczeństwa. Wiem z doświadczenia, że tu nie wystarczy tylko „nie łączyć kwasów z zasadami”. Zasady są znacznie bardziej rozbudowane, a kontrole zwracają uwagę na każdy szczegół.

1. Odpowiednia wentylacja – przechowuj chemikalia w miejscach wentylowanych, zamykanych, z ograniczonym dostępem (tylko przeszkolone osoby!). Minimum to **wentylacja grawitacyjna** (np. kratka wentylacyjna), ale jeśli przechowujesz substancje lotne, drażniące lub CMR (np. formaldehyd), zdecydowanie lepiej mieć **wentylację mechaniczną**. Wymagana wydajność to **co najmniej 1,5–2 wymiany powietrza na godzinę** – dzięki temu opary nie gromadzą się w pomieszczeniu. Przy dużych ilościach środków lotnych warto rozważyć lokalizację wyciągu nisko nad podłogą (opary cięższe od powietrza).

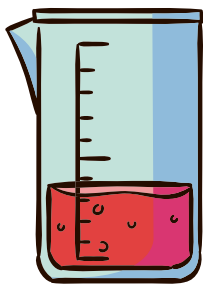
2. Konstrukcja regałów i ich wyposażenie. Stosuj wyłącznie **regały z materiałów odpornych na działanie chemikaliów** – najlepiej metalowe z powłoką antykorozyjną lub tworzyw sztucznych, które nie będą reagować z przechowywanymi substancjami. Półki powinny być stabilne, a dla pojemników większych (np. kanistry, beczki) – wytrzymałe na większe obciążenia. Pod każdą półką, gdzie mogą być przechowywane pojemniki z cieczami, **powinna znajdować się wanna ociekowa** (z tworzywa lub ocynkowana), zdolna pomieścić co najmniej 110% objętości największego pojemnika na tej półce – to zapobiega rozprzestrzenianiu się wycieków.

3. Oznaczenia regałów i półek Każda półka i regał powinny być wyraźnie oznaczone – zarówno co

do rodzaju przechowywanej substancji (np. „Preparaty utleniające”, „Kwasy”, „Dezynfekcja – środki CMR”), jak i piktogramami ostrzegawczymi. Pomaga to uniknąć pomyłek i jest bardzo mile widziane podczas kontroli!

4. Zasady składowania – jak układać pojemniki

► **Zasada grawitacji:** ciężkie pojemniki i beczki zawsze na dole regału, lekkie i małe opakowania – wyżej.

► Pojemniki o dużej masie (np. beczki, kanistry 20 l i więcej) składować bezpośrednio na podłodze lub na najniższych półkach.

► Małe butelki i opakowania (do kilku litrów) – mogą być wyżej, ale zawsze zabezpieczone przed przypadkowym straceniem (np. listwą zabezpieczającą).

► **Nie przechowuj pojemników bezpośrednio przy ścianie** – zostaw min. 10 cm luzu, by było widać

ewentualny wyciek i umożliwić cyrkulację powietrza.

► **Beczki** najlepiej układać poziomo na specjalnych stojakach lub wanny ociekowej – zapobiega to gromadzeniu się cieczy pod dnem i ułatwia ewentualne pobieranie próbki.

► Nigdy nie blokuj dojścia do drzwi ani drogi ewakuacyjnej pojemnikami czy paletami!

5. Porządek, czystość, etykiety. Każdy pojemnik musi mieć czytel-

Karta charakterystyki podzielona jest na sekcje – jak je wykorzystać w praktyce?

Sekcja SDS	Co zawiera?	Zastosowanie w dokumentacji i praktyce	Przykłady z zakładu pogrzebowego
1. Identyfikacja substancji, mieszaniny i przedsiębiorstwa	Nazwa handlowa i chemiczna, numer CAS, producent, zastosowanie, tel. alarmowy	Ewidencja, wykaz substancji, szybka identyfikacja	Tworzenie wykazu substancji, opisy na magazynie, dane do zgłoszenia wypadku
2. Identyfikacja zagrożeń	Klasyfikacja (np. rakotwórczość), piktogramy GHS, zwroty H i P, kategorie CMR	Ocena ryzyka, instrukcje BHP, szkolenia, wykaz zagrożeń	Dobór środków ochrony, informacja o rakotwórczości/mutagenności
3. Skład/informacja o składnikach	Lista niebezpiecznych składników, ich stężenia, numery CAS	Badania środowiskowe, wykaz substancji, monitoring	Określenie, co badać w powietrzu roboczym, monitoring formaldehydu/fenolu
4. Środki pierwszej pomocy	Postępowanie przy narażeniu (oczy, skóra, inhalacja, połykanie), objawy	Instrukcje BHP, szkolenia, procedury awaryjne	Wpisanie procedury do instrukcji, szkolenie z udzielania pierwszej pomocy
5. Postępowanie w przypadku pożaru	Środki gaśnicze, zagrożenia pożarowe, produkty rozkładu	Instrukcje ppoż., dobór gaśnic, plany awaryjne	Dobór gaśnic pianowych do formaliny, szkolenie z gaszenia pożaru
6. Postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia	Sposoby zabezpieczania wycieków, środki ochrony, neutralizacja	Procedury awaryjne, instrukcje BHP, plany środowiskowe	Sposób postępowania przy rozlaniu formaliny, neutralizacja wycieków
7. Postępowanie z substancją i magazynowanie	Warunki użytkowania, magazynowania, wymagania techniczne, niezgodności	Instrukcje BHP, procedury magazynowania, ocena ryzyka	Oddzielne przechowywanie kwasów i zasad, zamykanie substancji lotnych
8. Kontrola narażenia i środki ochrony indywidualnej (ŚOI)	Limity stężeń, wymagane środki ochrony osobistej, zalecenia dot. wentylacji	Tabela ŚOI, program badań środowiskowych, ocena ryzyka	Wybór masek, rękawic, harmonogram pomiarów formaldehydu w powietrzu
9. Właściwości fizykochemiczne	Wygląd, zapach, temperatura wrzenia/zapłonu, lotność	Ocena ryzyka pożarowego, magazynowanie, kontrola środowiska	Monitorowanie zapachu formaldehydu jako sygnału wycieku, unikanie źródeł ognia
10. Stabilność i reaktywność	Reakcje niebezpieczne, warunki do uniknięcia, substancje niezgodne	Instrukcje BHP, ocena ryzyka, zakazy mieszania	Zakaz mieszania podchlorynu sodu z kwasami, szkolenie z unikania reakcji niebezpiecznych
11. Informacje toksykologiczne	Skutki zdrowotne, kategorie CMR, objawy narażenia	Ocena ryzyka zdrowotnego, wykaz CMR, rejestry narażenia	Informowanie o ryzyku raka, rejestrowanie pracowników narażonych
12. Informacje ekologiczne	Toksyczność środowiskowa, trwałość, utylizacja	Instrukcje utylizacji, plany środowiskowe	Zakaz wylewania do kanalizacji, segregacja odpadów
13. Postępowanie z odpadami	Zalecenia co do zbiórki, przechowywania, utylizacji	Procedury odpadowe, instrukcje BHP	Zbiórka odpadów formaldehydu do specjalnych pojemników, zlecenie utylizacji
14. Informacje dotyczące transportu	Klasyfikacja ADR, UN, grupy pakowania, zagrożenia	Dokumentacja przewozowa, magazynowa	Odpowiedni transport, zgłaszanie przewozu zgodnie z ADR
15. Informacje dotyczące przepisów prawnych	Przepisy krajowe i unijne, klasyfikacje prawne	Aktualizacja dokumentacji BHP, zgodność z przepisami	Monitorowanie zmian prawa, aktualizacja oceny ryzyka
16. Inne informacje	Data sporządzenia SDS, źródła, zmiany w dokumentacji	Uzupełnianie dokumentacji, weryfikacja aktualności	Sprawdzanie czy karta jest aktualna, regularna aktualizacja dokumentów

**20
25**

**MASZ
JESZCZE
WYBÓR!**

*zeskanuj
mnie*

na, oryginalną etykietę z nazwą, datą przyjęcia, piktogramami, zwrotami H i P oraz datą ważności. Na regałach nie może być zbędnych, przeterminowanych opakowań – zużyte butelki i odpadki wyrzucaj od razu do przeznaczonych pojemników. W magazynie powinna znajdować się aktualna instrukcja magazynowania oraz karta charakterystyki każdej substancji (w wersji papierowej lub elektronicznej – pod warunkiem łatwego dostępu).

6. Wypożyczenie magazynu

W magazynie muszą być:

- ▶ środki sorpcyjne (np. mata chemoodporną, sorbent),
- ▶ rękawice, gogle i maski do natychmiastowego użycia,
- ▶ prysznic awaryjny lub przynajmniej łatwy dostęp do wody,
- ▶ apteczka,
- ▶ gaśnice dobrane do rodzaju przechowywanych substancji (np. pianowe do formaldehydu, proszkowe do środków łatwopalnych).

7. Oddzielne przechowywanie substancji niebezpiecznych – Zawsze sprawdzaj w SDS, z czym danej substancji NIE można łączyć. Przykład: formaldehyd trzymamy osobno, podchloryn sodu nie może być koło kwasów czy łatwopalnych.

8. Minimalizacja zapasów – Przechowuj tylko tyle, ile naprawdę zużyjesz w krótkim czasie. Ogranicza to ryzyko i... biurokrację. Dodatkowo upewnij się czy na pewno masz odpowiednio prowadzoną gospodarkę odpadów opakowań po tych substancjach. Niejednokrotnie opakowania są klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i należy im zapewnić osobne miejsce do składowania.

9. Sprzęt awaryjny – Zadбай o dostępność sorbentów, neutralizatorów, zestawów ratunkowych oraz gaśnic zgodnych z SDS (np. pianowych do formaliny).

10. Zasady rotacji – Stare zapasy usuwaj, nie dopuszczaj do przeterminowania. Data przyjęcia i ważności powinna być widoczna.

11. Ewidencja i wykaz substancji – Prowadź na bieżąco spis substancji – to nie tylko wymóg prawny, ale i ochrona przed zgubieniem „tajemniczych” pojemników.

Co jeszcze wynika z lektury karty charakterystyki?

▶ Szkolenia pracowników – Każda osoba mająca kontakt z substancją musi być przeszkolona: za-

Na regałach nie może być zbędnych, przeterminowanych opakowań – zużyte butelki i odpadki wyrzucaj od razu do przeznaczonych pojemników

Oznaczenia CMR i piktogramy to nie są ozdoby – to sygnały, które ratują zdrowie

również z użycia, jak i z reagowania na awarie oraz udzielania pierwszej pomocy.

▶ Stosowanie środków ochrony osobistej – Rękawice, maski, gogle – ich rodzaj wybieramy ściśle według SDS. Przykład: nie każda maska ochroni przed formaldehydem!

▶ Monitoring środowiskowy – Dla substancji CMR trzeba wykonywać pomiary stężeń (np. formaldehyd w powietrzu) i prowadzić rejestry osób narażonych.

▶ Dokumentacja i rejestry – Obowiązkowa przy substancjach CMR: rejestr pracowników narażonych, wyniki badań środowiskowych, aktualna ocena ryzyka. Dodatkowo nie zapomnij o składaniu co roku informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym².

▶ Odpady i utylizacja – Odpady chemiczne do specjalnych pojemników, odbiór przez uprawnione firmy. Szczegóły zawsze w karcie SDS – to Twoje zabezpieczenie w razie kontroli!

Kartę charakterystyki (SDS) oraz dokumentację związaną z używaniem substancji niebezpiecznych przechowuje się przez **minimum 10 lat** od dnia, w którym ostatni raz dana substancja była używana w zakładzie.

Dlaczego 10 lat?

To wymóg prawa – zarówno polskiego (Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie substancji chemicznych i ich mieszanin) jak i unijnego (rozporządzenie REACH). Taki okres przechowywania wynika z faktu, że skutki zdrowotne narażenia na substancje niebezpieczne, zwłaszcza CMR (rakotwórcze, mutagenne, toksyczne dla rozrodczości), mogą ujawniać się nawet wiele lat po kontakcie. Dokumentacja jest więc kluczowa w przypadku późniejszych roszczeń pracowniczych, dochodzeń epidemiologicznych lub kontroli PIP, Sanepidu czy inspekcji chemicznej.

W praktyce oznacza to, że:

▶ Nawet jeśli już nie stosujesz danej substancji w zakładzie, karta charakterystyki, rejestr narażonych oraz inne dokumenty dotyczące jej użytkowania **muszą być przechowywane jeszcze przez 10 lat**.

▶ Tylko tak możesz udowodnić, na jakich zasadach i w jakich wa-

runkach pracownicy mieli styczność z daną substancją, jeśli pojawią się pytania po latach (np. w przypadku chorób zawodowych).

10 lat to nie jest przypadkowy termin – to ochrona zarówno dla pracownika, jak i pracodawcy oraz dowód na dochowanie należytej staranności w zakresie BHP.

Podsumowanie

Bezpieczne obchodzenie się z substancjami chemicznymi w zakładzie pogrzebowym to nie teoria z podręcznika. To codzienna praktyka, która chroni zdrowie, życie i... portfel!

Jako osoba, która obsługuje kilkanaście zakładów pogrzebowych, zapewniam:

▶ Każda substancja ma swoją kartę charakterystyki – i musisz ją znać.

▶ Oznaczenia CMR i piktogramy to nie są ozdoby – to sygnały, które ratują zdrowie.

▶ Magazynowanie, oznakowanie, rejestry, szkolenia – to nie wymysł biurokratów, tylko konkretne narzędzia Twojego bezpieczeństwa.

Chętnie podzielę się doświadczeniem i podpowiem, jak ogarnąć nawet najbardziej „trudną” chemię czy dokumentację.

Już w kolejnym artykule opowiem, jak bezpiecznie przelewać substancje chemiczne do opakowań zastępczych i jak prawidłowo je oznakować – prosto, bez ściemy, z przykładami z życia wziętymi, opowiem o błędach, których lepiej nie powtarzać! ○

¹ Kompetencje do kontroli kompleksowej gospodarki substancjami chemicznymi ma właściwy Inspektorat Nadzoru Sanitarnego. Sprawdza on min. ważność kart charakterystyki, zgodność z obowiązującymi przepisami i wzorem, wykazy oraz właściwy dobór środków chemicznych do rodzaju prac. Państwowa Inspekcja Pracy sprawdza jedynie ogólny zarys, ocenę ryzyka chemicznego i pomiary środowiskowe, ale w mniejszym i mniej szczegółowym zakresie.

² Od 2024 roku w Polsce obowiązują nowe zasady dotyczące zgłaszania i raportowania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach oraz czynnikach i procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym (CMR). Zmiany wynikają z nowelizacji przepisów krajowych oraz wdrożenia wymogów unijnych, które są odpowiedzią na coraz większą troskę o zdrowie pracowników – także tych, którzy nie są stale narażeni, lecz mają choćby sporadyczny kontakt z takimi czynnikami.

Największe Targi Branży Pogrzebowej
i Cmentarnej w Polsce

Necro expo

czerwiec 2026 r. | Targi Kielce

Na żywo możesz więcej!

Zbuduj relacje

Rozmowę twarzą
w twarz wygrasz
z zimnym e-mailem.

Zaprezentuj swoje rozwiązania

Pozwól klientom dotknąć
i zobaczyć to, co masz
do zaoferowania.

Bądź tam, gdzie Twój odbiorca

Marka, którą widać
i słyszać, zostaje
w pamięci na
wieczność.

Organizator

Współorganizatorzy

Patronat Honorowy

Targi z Rekomendacją

Patronat Prezesa
Polskiego
Stowarzyszenia
Pogrzebowego

Wyższy zasiłek pogrzebowy

■ Od 2011 roku wynosił on 4 tys. zł. – teraz 7000 zł.

To się udało, 30 maja 2025 roku ustawa o podwyższeniu zasiłku pogrzebowego została podpisana przez Prezydenta RP. Zakłada ona podniesienie kwoty zasiłku pogrzebowego do 7 tys. zł od 1 stycznia 2026 roku.

Świadczenie będzie waloryzowane

Ważna informacja jest taka, że kwota zasiłku pogrzebowego będzie waloryzowana 1 marca w sytuacji, gdy inflacja w roku poprzednim przekroczy 5 proc.

Zasiłek celowy w przypadku nieprzewidzianych kosztów

Ustawa przewiduje również możliwość przyznania zasiłku celowego na pokrycie kosztów pogrzebu. Zasiłek będzie przyznawany niezależnie od dochodu i będzie mógł być przyznany osobie, która pokryła koszty pogrzebu:

▶ jeśli po zmarłym nie przysługuje zasiłek pogrzebowy,

▶ jeśli osoba, która pokryła koszty pogrzebu jest uprawniona do zasiłku pogrzebowego i poniosła w związku z pogrzebem nadzwyczajne, trudne do przewidzenia, niemożliwe do pokrycia z kwoty zasiłku pogrzebowego, koszty (m.in. transport zwłok z zagranicy).

Obecnie zasiłek celowy z pomocy społecznej może być przyznawany przez gminy w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a także w związku z poniesieniem strat w wyniku zdarzenia losowego albo klęski żywiołowej lub ekologicznej. ○

Ministerstwo posłuchało postulatów Instytutu!

Już rok temu Instytut Branży Pogrzebowej i Cmentarnej zwracał uwagę na przewlekłość postępowania w ZUS i KRUS. Kierowaliśmy do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej swoje uwagi w tym zakresie. Na wypłatę zasiłku pogrzebowego często trzeba było czekać miesiąc. Dodatkowa kwestią był problem z rozliczaniem zasiłku przez zakłady pogrzebowe. Już wkrótce ma się to zmienić. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad zmianą procedury wypłaty zasiłku.

W większości przypadków zasiłek pogrzebowy bez decyzji ZUS-u

W wykazie prac legislacyjnych rządu ukazała się informacja o projekcie ustawy o emeryturach i rentach, który określa nowe zasady wypłaty zasiłku pogrzebowego. Zmiana zakłada, że co do zasady ustalenie prawa do zasiłku po-

grzebowego oraz jego wysokości nie będzie wymagało wydania decyzji przez ZUS.

Wyjątki:

▶ pierwszy, gdy koszty pogrzebu poniesie więcej niż jedna osoba lub podmiot (pracodawca, dom pomocy społecznej, gmina itd.), czyli gdy zasiłek podlega podziałowi;

▶ druga sytuacja to przypadek, gdy decyzja będzie wydawana w razie poniesienia kosztów pogrzebu przez osobę obcą, czyli gdy zasiłek pogrzebowy będzie przysługiwał do wysokości poniesionych kosztów.

Czyli, zasiłek pogrzebowy bez decyzji ZUS będzie wypłacany, gdy wszystkie koszty poniosł jeden członek rodziny.

Wniosek złożymy w zakładzie pogrzebowym!

Projekt przewiduje składanie wniosku w sprawie przyznania zasiłku pogrzebo-

wego bezpośrednio do organu rentowego (ZUS/KRUS) lub za pośrednictwem zakładu pogrzebowego. Odejdziemy od od aktualnej fikcji. W końcu nastąpi uregulowanie trybu pośrednictwa zakładów pogrzebowych we wnioskowaniu o zasiłek. Taki tryb będzie dotyczył wszystkich wniosków o zasiłek pogrzebowy, w tym także tych składanych przez inne osoby niż członkowie rodziny.

Zasiłek w maksymalnie 14 dni

W projekcie przewidziano także okres oczekiwania na zasiłek liczony od przesłania niezbędnych dokumentów. Projekt wprowadza zasadę gwarantującą wydanie decyzji w sprawie prawa do zasiłku w ciągu 14 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji lub 14 dni, gdy ustalenie prawa do zasiłku pogrzebowego oraz jego wysokości nie wymaga wydania decyzji ZUS.

Poniżej strona Prezesa Rady Ministrów:

<https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-emeryturach-i-rentach-z-funduszu-ubezpieczen-spoecznych5>

WYCIĄG Z USTAWY z dnia 9 maja 2025 r.

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 80 otrzymuje brzmienie:
„Art. 80. 1. Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 7000 zł.
2. Kwota zasiłku pogrzebowego podlega waloryzacji od dnia 1 marca, jeżeli wskaźnik waloryzacji zasiłku pogrzebowego jest wyższy niż 105.
3. Wskaźnikiem waloryzacji zasiłku pogrzebowego jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w poprzednim roku kalendarzowym, ogłoszony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 94 ust. 1 pkt 1 lit. a.
4. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty zasiłku pogrzebowego przez wskaźnik waloryzacji zasiłku pogrzebowego podzielony przez 100.
5. Wysokość zasiłku pogrzebowego ustalano w sposób określony w ust. 4 zaokrągla się do pełnych złotych w górę.
6. Prezes Zakładu ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, kwotę zasiłku pogrzebowego.
7. Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości obowiązującej w dniu śmierci osoby, której koszty pogrzebu zostały poniesione.”

Podniesienie zasiłku pogrzebowego do 7000 zł nastąpiło również w usta-

- Ustawa o Policji,
- Ustawa o Straży Granicznej,
- Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej,
- Ustawa o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
- Ustawa o służbie funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego,
- Ustawa o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym,
- Ustawa o Służbie Więziennej,

- Ustawa o Służbie Ochrony Państwa,
- Ustawa o Straży Marszałkowskiej,
- Ustawa o obronie Ojczyzny (żołnierze).

Dodatkowo zmianie uległy przepisy dotyczące pomocy społecznej:

Art. 6. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 i 1572 oraz z 2025 r. poz. 620) w art. 40 po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1g w brzmieniu:

„1a. Zasiłek celowy na pokrycie uzasadnionych i udokumentowanych kosztów pogrzebu może być przyznany osobie, która pokrywa koszty pogrzebu, jeżeli:

- 1) po osobie zmarłej nie przysługuje zasiłek pogrzebowy albo
 - 2) koszty związane z pogrzebem są nadzwyczajne, trudne do przewidzenia i niemożliwe do pokrycia z kwoty zasiłku pogrzebowego.
- 1b. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1a, przyznaje się niezależnie od dochodu.
- 1c. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1a, przyznaje się pod warunkiem zwrotu przez osobę, której przyznano ten zasiłek, części albo całości kwoty zasiłku:
- 1) jeżeli tej osobie zostanie wypłacone po osobie zmarłej świadczenie od innej instytucji lub osoby, z wyłączeniem zasiłku pogrzebowego;
 - 2) z masy spadkowej, jeżeli osoba ta jest spadkobiercą.
- 1d. Zasiłku, o którym mowa w ust. 1a, nie przyznaje się, jeżeli po osobie zmarłej wypłacono świadczenie od innej instytucji lub osoby, z wyłączeniem zasiłku pogrzebowego.
- 1e. Przyznanie zasiłku, o którym mowa w ust. 1a, może nastąpić po przedło-

żeniu przez osobę ubiegającą się o zasiłek:

- 1) odpisu skróconego aktu zgonu albo odpisu zupełnego aktu urodzenia dziecka z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe albo zaświadczenia lekarza lub położnej, że dziecko urodziło się martwe;
 - 2) dokumentu potwierdzającego koszty pogrzebu, a jeżeli rachunki zostały złożone w banku lub Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych – kopie rachunków, potwierdzone przez bank za zgodność z oryginałem;
 - 3) oświadczenia o pokryciu kosztów pogrzebu albo o zobowiązaniu się do ich pokrycia, w całości albo w części;
 - 4) oświadczenia, że po osobie zmarłej nie wypłacono świadczenia od innej instytucji lub osoby oraz że zmarły członek rodziny nie posiadał środków finansowych pozwalających na pokrycie zwiększonych kosztów pogrzebu;
 - 5) zobowiązania się osoby ubiegającej się o zasiłek do zwrotu części albo całości kwoty zasiłku:
 - a) jeżeli tej osobie zostanie wypłacone po osobie zmarłej świadczenie od innej instytucji lub osoby, z wyłączeniem zasiłku pogrzebowego,
 - b) z masy spadkowej, jeżeli osoba ta jest spadkobiercą;
 - 6) informacji o numerze posiadanego rachunku bankowego, jeżeli wypłata zasiłku ma być dokonana na rachunek bankowy.
- 1f. Oświadczenia, o których mowa w ust. 1e pkt 3 i 4, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie zawiera w nim klauzulę o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.
- 1g. Kwotę zasiłku podlegającą zwrotowi, o której mowa w ust. 1c, uznaje się za świadczenie nienależnie pobrane, o którym mowa w art. 6 pkt 16.”.

Sukcesja międzypokoleniowa w firmach rodzinnych

wyzwania, aspekty prawne i rola fundacji rodzinnych

Sukcesja międzypokoleniowa jest złożonym proces przekazywania przedsiębiorstwa kolejnemu pokoleniu w rodzinie.

Choć może wydawać się naturalnym etapem życia firmy rodzinnej, w praktyce bywa skomplikowana i obarczona licznymi ryzykami.

 TOMASZ KOŁACZYK

W Polsce szczególne wyzwania dotyczą firm prowadzonych w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, gdzie brak formalnego rozdziału między majątkiem prywatnym a firmowym może prowadzić do poważnych trudności organizacyjnych i prawnych.

Trudności w przekazywaniu firmy spadkobiercom

Pierwszą barierą, jaką często napotykają przedsiębiorcy planujący sukcesję, jest brak formalnego przygotowania następców do prowadzenia działalności. Młodsze pokolenie często ma inne ambicje zawodowe, niekoniecznie związane z kontynuowaniem rodzinnego biznesu. Nawet jeśli istnieje wola przejęcia firmy, proces ten wymaga odpowiedniego przygotowania – zarówno merytorycznego, jak i emocjonalnego.

Drugim istotnym problemem, pozostającym poza sferą relacji rodzinnych, jest brak formalnych mechanizmów dotyczących sukcesji jednoosobowej działalności gospodarczej. Po śmierci przedsiębiorcy firma *de facto* przestaje istnieć, a majątek wchodzi do masy spadkowej, co znacznie utrudnia kontynuowanie działalności. Nawet wprowadzenie instytucji zarządcy sukcesyjnego nie rozwiązuje wszystkich problemów, ponieważ zarząd sukcesyjny jest ograniczony czasowo (do 2 lat, z możliwością przedłużenia do 5 lat) i obejmuje tylko czynności bieżące.

Aspekty pozaprawne sukcesji – emocje, relacje i komunikacja

Sukcesja międzypokoleniowa to nie tylko zagadnienie prawne, ale również – a może przede wszystkim

Konflikty lojalności, oczekiwania wobec dzieci, różnice pokoleniowe czy nieprzepracowane napięcia rodzinne niejednokrotnie bywają przeszkodą trudniejszą do pokonania, niż formalności natury prawnej

kim – złożony proces społeczny i angażujący emocjonalnie. W firmach rodzinnych relacje między członkami rodziny mają istotne znaczenie i mogą one zarówno wspierać, jak i utrudniać płynne przekazanie władzy. Konflikty lojalności, oczekiwania wobec dzieci, różnice pokoleniowe czy nieprzepracowane napięcia rodzinne niejednokrotnie bywają przeszkodą trudniejszą do pokonania, niż formalności natury prawnej.

Nie bez znaczenia pozostaje również aspekt komunikacji międzypokoleniowej. Przekazywanie odpowiedzialności za firmę wymaga jasnych rozmów, wspólnego definiowania celów i wartości, a także otwartości na zmiany. Często rodzice oczekują od dzieci kontynuacji tradycji, podczas gdy młodsze pokolenie szuka innowacji i nowego modelu biznesowego. Umiejętność pogodzenia tych oczekiwań jest kluczowa dla sukcesji.

Z perspektywy psychologicznej, sukcesja to również moment redefinicji ról – senior przestaje być liderem, a junior staje się decydentem.

To może rodzić lęk przed utratą kontroli i autorytetu, a także poczucie niepewności co do przyszłości firmy. Dlatego wsparcie zewnętrznych doradców, mediatorów rodzinnych czy trenerów biznesowych może znacząco zwiększyć szanse na powodzenie procesu.

Aspekty prawne sukcesji – pułapki i niejasności

Z prawnego punktu widzenia sukcesja firmy napotyka wiele barier. W przypadku śmierci właściciela jednoosobowej firmy spadkobiercy muszą najpierw przejść procedurę spadkową, co w praktyce zazwyczaj oznacza opóźnienia w prowadzeniu działalności, a często nawet konieczność zaprzestania jej prowadzenia.

Przyczyną jest brak jednolitego podejścia instytucji publicznych – urzędów skarbowych, ZUS-u czy banków – do kwestii kontynuacji działalności przez zarządcę sukcesyjnego lub spadkobierców. Czasami dochodzi do sytuacji, gdy konta bankowe są blokowane, a urzędy nie chcą uznać uprawnień zarządcy sukcesyjnego, co uniemożliwia bieżące funkcjonowanie przedsiębiorstwa.

Fundacje rodzinne jako narzędzie sukcesji i ochrony majątku

Fundacje rodzinne, od niedawna funkcjonujące w polskim porządku prawnym, mogą stanowić remedium na wiele z wyżej wymienionych problemów. Fundacja rodzinna jest osobą prawną, która może gromadzić majątek i zarządzać nim w imieniu oraz w interesie określonego kręgu beneficjentów, np. członków rodziny założyciela fundacji.

KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH
I DORADCÓW PODATKOWYCH
A. FERRETTI BĘBENEK
SPÓŁKA KOMANDYTOWA

Największą zaletą fundacji rodzinnej w kontekście sukcesji jest możliwość długoterminowego planowania. Przedsiębiorca może przenieść do fundacji majątek firmowy, który będzie zarządzany zgodnie z ustalonym statutem i wolą fundatora, niezależnie od jego śmierci. To oznacza, że firma może kontynuować działalność bez konieczności przechodzenia przez skomplikowaną procedurę spadkową.

Fundacja rodzinna pozwala także uniknąć konfliktów rodzinnych, poprzez jasne określenie zasad korzystania z majątku i podziału zysków jeszcze za życia oraz według zasad i oczekiwań osób kierujących firmą rodzinną od jej utworzenia. Co ważne, majątek wniesiony do fundacji nie wchodzi do masy spadkowej, co znaczenie upraszcza kwestie dziedziczenia i redukuje potencjalne spory między spadkobiercami.

Warto zauważyć, że fundacja może również pełnić funkcję zabezpieczającą. Majątek wniesiony do fundacji przestaje być własnością prywatną fundatora, a staje się własnością odrębnej osoby prawnej. Oznacza to, że jest on chroniony przed ewentualnymi roszczeniami wierzycieli osobistych fundatora czy beneficjentów, co czyni fundację narzędziem nie tylko sukcesyjnym, ale też ochronnym i stabilizującym.

Korzyści podatkowe związane z fundacją rodzinną są istotnym atutem tego rozwiązania. Przede wszystkim, w przypadku wypłat na rzecz członków najbliższej rodziny fundatora, możliwe jest całkowite zwolnienie z podatku dochodowego. Dodatkowo, sama fundacja – jako osoba prawna – może prowadzić działalność gospodarczą w ograniczonym zakresie, a dochody osiągnięte z tej działalności mogą być zwolnione z podatku CIT, jeśli zostaną przeznaczone na realizację celów fundacji.

Fundacje rodzinne można również wykorzystywać jeszcze przed przekazaniem przedsiębiorstwa spadkobiercom – jako wehikuł inwestycyjny, sposób na uporządkowanie struktury właścicielskiej lub narzędzie do zarządzania innymi składnikami majątkowymi. Przykładowo, możliwe jest wniesienie do fundacji nieruchomości (zarówno komercyjnych, jak i mieszkalnych), papierów wartościowych, udziałów w spółkach czy dzieł sztuki. Taki majątek może być zarządzany zgodnie z długoterminową strategią, z uwzględnieniem potrzeb wielu pokoleń beneficjentów.

Podsumowanie

Sukcesja międzypokoleniowa pozostaje jednym z największych wyzwań dla firm rodzinnych w Polsce. W szczególności przedsiębiorstwa prowadzone w formie jednoosobowej działalności gospodarczej napotykają poważne problemy prawne i organizacyjne w momencie przejścia firmy na kolejne pokolenie. Jednak trudności te wynikają nie tylko z przepisów, lecz także z aspektów psychologicznych, emocjonalnych i relacyjnych.

Dlatego kluczowe staje się odpowiednie zaplanowanie sukcesji – zarówno pod względem formalnym, jak i emocjonalnym. Niezwykle istotne jest budowanie kultury zaufania, komunikacji i współpracy wewnątrz rodziny biznesowej.

Fundacja rodzinna może być skutecznym narzędziem, które pozwala zapewnić kontynuację działalności, ochronę majątku oraz spójny plan przekazywania wartości rodzinnych. Jej funkcje sukcesyjne, podatkowe i ochronne czynią z niej kompleksowe rozwiązanie dla rodzin planujących przyszłość swojego biznesu i majątku w dłuższym horyzoncie czasowym. Choć nie jest to rozwiązanie uniwersalne, zasługuje na poważne rozważenie w każdym przypadku, gdy celem jest trwałość i rozwój rodzinnego przedsięwzięcia ponad jedno pokolenie. ○

Renta wdowia

Wdowa lub wdowiec ma prawo do renty rodzinnej oraz własnego świadczenia, czyli: emerytury, emerytury rolniczej, emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin, emerytury wojskowej, emerytury policyjnej, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, w tym renty szkoleniowej, renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, renty rolniczej szkoleniowej, wojskowej renty inwalidzkiej albo policyjnej renty inwalidzkiej. Od 1 lipca 2025 r. można wypłacać: 100% renty rodzinnej oraz 15% własnego świadczenia albo 100% własnego świadczenia oraz 15% renty rodzinnej.

ŹRÓDŁO: ZUS

Wybór jednego z tych wariantów należy do wdowy/wdowca. Od 1 stycznia 2027 r. otrzyma ona/on nie 15%, ale 25% drugiego świadczenia.

Można łączyć świadczenia z różnych instytucji

Przez rentę rodzinną rozumie się nie tylko rentę, którą otrzymuje się z ZUS, ale również rentę rodzinną, którą wypłacają inne organy emerytalne lub rentowe, na przykład rentę rodzinną dla rolników, wojskową rentę rodzinną, a także policyjną rentę rodzinną. Jeśli wdowa/wdowiec ma prawo do świadczeń z ZUS oraz z innej instytucji emerytalnej lub rentowej, np. z: Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Wojskowego Biura Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (ZER MSWiA), Biura Emerytalnego Służby Więziennej (BE SW), to najpierw ZUS potwierdzi prawo do łącznej wypłaty świadczeń, a potem każda z tych instytucji będzie odrębnie wypłacała świadczenie, za które odpowiada. Dane z innych instytucji ZUS pobierze we własnym zakresie.

Czy można łączyć rentę rodzinną z rentą z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego?

Jeżeli oprócz prawa do renty rodzinnej i emerytury wdowa/wdowiec ma prawo do renty z tytułu

Grafika: freepik.com

niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, to na jej/jego wniosek ZUS może wypłacać:

▶ 100% renty rodzinnej, 15% emerytury i 50% renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego, albo

▶ 100% emerytury, 15% renty rodzinnej i 50% renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego, albo

▶ 100% renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego, 15% renty rodzinnej i 50% emerytury.

Komu ZUS będzie wypłacać rentę rodzinną łącznie z własnym świadczeniem?

ZUS może wypłacić rentę rodzinną wraz z własnym świadczeniem, ale trzeba spełnić łącznie wszystkie poniższe warunki:

- ▶ mieć co najmniej 60 lat (jeśli jesteś kobietą) lub 65 lat (jeśli jesteś mężczyzną),
- ▶ do dnia śmierci małżonka pozostawać z nim we wspólności małżeńskiej,
- ▶ nabyć prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż w dniu ukończenia 55 lat (jeśli jesteś kobietą) lub 60 lat (jeśli jesteś mężczyzną),
- ▶ nie pozostawać obecnie w związku małżeńskim.

Prawo do wypłaty renty wdowiej ustaje z dniem poprzedzającym dzień, w którym zawiera się nowy związek małżeński.

Co zrobić, aby otrzymać rentę wdowią?

Aby można ustalić prawo do wypłaty renty rodzinnej wraz z własnym świadczeniem (np. emeryturą), wdowa/wdowiec musi mieć prawo do obu tych świadczeń. Jeśli nie ma dotychczas przyznanej renty rodzinnej lub własnego świadczenia, a spełnia warunki do ich przyznania, w pierwszej kolejności powinna/powinien złożyć o nie wniosek.

Następnie należy złożyć wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną. Jeśli spełnione są

Nowoczesny i elegancki sposób prezentacji nekrologów dzięki naszemu rozwiązaniu podniesiesz prestiż Twoich usług i sprawisz, że rodziny będą czuły się wyjątkowo. Nasze rozwiązanie jest **unikalne i zaprojektowane idealnie do identyfikacji wizualnej Twojej firmy!**

Dzięki e-Nekrologom Rodzina zmarłego może **w prosty sposób powiadomić o szczegółach ceremonii pogrzebowej** wysyłając SMS lub w prosty sposób udostępniając informacje na Facebooku, innych mediach społecznościowych oraz w komunikatorach, takich jak WhatsApp czy Messenger.

Licencja na nasz system jest **bezterminowa**. Korzystanie z systemu **nie wiąże się z żadnymi opłatami abonamentowymi** ani dodatkowymi kosztami za publikację nekrologów.

BEZPŁATNE E - NEKROLOGI NA TWOJEJ STRONIE INTERNETOWEJ

BEZTERMINOWA LICENCJA

Brak opłat abonamentowych
brak opłat za każdy dodawany nekrolog

INTEGRACJE

Automatyczna synchronizacja
z esez.pl i pogrzebyonline.com

UDOSTĘPNIENIE

Łatwe udostępnianie na Facebooku
i innych mediach społecznościowych

POWIADOMIENIA SMS

Pobieranie SMS z kodu QR
lub wysyłka z bramki API

KLEPSYDRA DO DRUKU

Pobieranie klepsydry do druku
w formie pliku PDF

UNIKALNA GRAFIKA

Wygląd nekrologów dopasowany
do wizerunku Twojej firmy

ROZBUDUJ O DODATKOWE MODUŁY

- e-Kondolencje
- e-Podziękowania
- e-Pamiętki
- Transmisje online
- Zamawianie kwiatów
- e-Rocznice

wszystkie warunki do łącznej wypłaty świadczeń i złożony wniosek w tej sprawie do 31 lipca 2025 r., połączone świadczenia będą wypłacane od 1 lipca 2025 r.

Wniosek można złożyć w każdym organie emerytalnym lub rentowym, w którym jest ustalone prawo do renty rodzinnej bądź do innego świadczenia emerytalno-rentowego, które można łączyć z rentą rodzinną.

Wniosek do ZUS

Wzór wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną (ERWD) jest dostępny na stronie internetowej www.zus.pl i w każdej placówce ZUS.

Wniosek do KRUS

Wzór wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną (KRUS-WD-01-01/2025) jest dostępny na stronie internetowej www.gov.pl/krus i w każdej placówce KRUS.

Wniosek do ZER MSWiA

Jeżeli wdowa/wdowiec ma prawo do przynajmniej jednego świadczenia w ZER MSWiA albo się o nie ubiega,

Przez rentę rodzinną rozumie się nie tylko rentę, którą otrzymuje się z ZUS, ale również rentę rodzinną, którą wypłacają inne organy emerytalne lub rentowe

to może złożyć wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń w ramach renty wdowiej: osobiście, przez pełnomocnika lub przez osobę sprawującą faktyczną opiekę, w punktach obsługi klienta (POK), pocztą na adres ZER MSWiA, elektronicznie przez ePUAP na skrzynkę podawczą ZER MSWiA; wniosek można podpisać profilem zaufanym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym, za pośrednictwem systemu e-Doręczeń na adres skrzynki: e-Doręczeń ZER MSWiA AE:PL-79814-51213-DIJVJ-17.

Wniosek do BE SW

Jeśli jest prawo do przynajmniej jednego świadczenia (renty rodzinnej, emerytury, renty inwalidzkiej) w Biurze Emerytalnym Służby Więziennej albo wdowa/wdowiec ubiega się o te świadczenia, to może złożyć wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń w ramach uprawnień do tzw. renty wdowiej:

- ▶ pocztą na adres BE SW (dostępny na stronie internetowej Biura),
- ▶ elektronicznie przez e-PUAP na skrzynkę podawczą BE SW; wniosek musi być podpisany profi-

lem zaufanym lub kwalifikowanym podpisem elektronicznym,

▶ za pośrednictwem systemu e-doręczeń na adres skrzynki e-Doręczeń BE SW: AE:PL-35459-40809-TFCFA-24.

Wniosek o ustalenie zbiegu świadczeń z rentą rodzinną dostępny jest na stronie BE SW: www.sw.gov.pl/jednostka/biuro-emerytalne/ w zakładce: [Renta wdowia-ustalenie zbiegu lub do pobrania].

Wniosek do WBE

Wniosek jest dostępny na stronach internetowych i w siedzibach Wojskowych Biur Emerytalnych.

Czy do wniosku o rentę wdowią trzeba dołączyć jakieś dokumenty?

Jeśli wdowa/wdowiec ma prawo do renty rodzinnej oraz do własnego świadczenia, to do wniosku o ustalenie zbiegu świadczeń nie musi dołączać żadnych dokumentów. Jeśli ZUS uzna, że do załatwienia wniosku niezbędne są dokumenty, których nie ma, to poprosi o ich dostarczenie. ○

Klepsydry tradycyjne

Klepsydry nowoczesne

Klepsydry pionowe

Drukarnia Allprint
Wyjątkowe klepsydry

Zapraszamy do współpracy

Wyjątkowość naszych klepsydry to technologia uszlachetniania druku oraz wyjątkowa kolekcja graficzna udostępniona w całości do Państwa dyspozycji.

Kody QR z prawej strony to klucze wejścia do poszczególnych kolekcji.

Po szczegółowe informacje zapraszamy do kontaktu.
Zadzwoń już teraz!

Drukarnia Allprint
Rybnik, ul. Kotuły 8
tel. 509 897 897
allprint@allprint.pl
allprint.pl

Kwatera Urnowa

Wykonana z wytrzymałego tworzywa PP i eleganckiego materiału tekstylnego, zapewnia solidne zabezpieczenie i stabilność urny podczas transportu oraz ceremonii.

Wytrzymałość i ochrona:

Bezpieczeństwo urny na pierwszym miejscu.

Elegancki design: Subtelne, minimalistyczne wykończenie harmonizujące z powagą chwili.

Uniwersalność: Pasuje do standardowych rozmiarów urn.

Optymalizacja kosztów: Estetyczna i ekonomiczna alternatywa dla tradycyjnych rozwiązań.

Zapewnij godną oprawę bez kompromisów.

 TRANS-PLAST
R.P.H.U.

43-170 Mikołów
ul. Wyzwolenia 14 A

tel. 730-554-488
email. marcin.mailk@trans-plast.eu

**PRODUKT
POLSKI**

WZÓR OPATENTOWANY

kultura pogrzebu

Chcesz otrzymywać
bezpłatną prenumeratę

**KWARTALNIKA
BRANŻOWEGO?**

PONAD 20 LAT
NA RYNKU!

Zgłoś się na:
www.kulturapogrzebu.pl/magazyn

www.kulturapogrzebu.pl

nie tylko o branży funeralnej

Najbardziej zaawansowany na świecie piec kremacyjny FT III

W pełni zautomatyzowany system sterowania umożliwia średnio 75-minutową kremację z całkowicie zautomatyzowanym sterowaniem spalania spełniając najbardziej rygorystyczne normy środowiskowe.

Zintegrowany system sterowania i kontroli powoduje niskie zużycie gazu i energii elektrycznej.

Konstrukcja techniczna krematora FT III oferuje szeroki zakres zastosowań, różnorodność opcji i możliwości, które będą odpowiedzią na Państwa potrzeby i wymagania budowlane.

Nasz zespół projektowy oferuje szeroką gamę rozwiązań dostosowanych do potrzeb każdego klienta i wymagań budynku. FTIII to piec, który można dostosować do przyszłych zmian w zakresie norm i wymagań środowiskowych, takich jak filtracja.

***Piece FT to nie tylko najbardziej zaawansowane piece na świecie,
ale również najbardziej ekonomiczne.***

Zintegrowane oprogramowanie do autodiagnostyki w połączeniu z naszą **Obsługą Klienta Online** odpowiada na wszystkie potrzeby naszych klientów.

Intuicyjne sterowanie HMI (Human Machine Interface) to system oferujący każdemu klientowi indywidualnie podejście do jego potrzeb.

- Wydajność kremacji: średni czas kremacji około 75 minut przy średniej wadze 90 kg
- Codzienna praca: bez limitu 24 godziny na dobę, bez czasu oczekiwania pomiędzy kremacjami.

www.facultatieve-technologies.com

PRODUCENT TRUMIEN URN I KRZYŻY

Tralka

Tralka 1/2

Urny

Sześciokątna

Ośmiokątna

Prosta

Krzyż

Beczka

Prezydencka

Prezydencka

Biuro: tel. 693 78 88 78
Sprzedaż: tel. 695 82 81 80
Tomasz Maj: tel. 605 400 004

www.zpmaj.pl